

Kerstboek

Het licht schijnt overal

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

B. E. Baljon-Van Houten

ler

Alleen de grote herenklok in de huiskamer tik-takt
Kerstboek

Het licht schijnt overal

met bijdragen van
B. E. Baljon-Van Houten
H. Th. de Booy
D. A. Cramer-Schaap
Gertie Eevenhuis
Gera Jansma-Van Schouwenburg
Wijnie Schouten
H. Spies-Pieterse
Harm van Veen
C. Wilkeshuis

omslag en illustraties van
Laura Gerding

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam-mcmlxvii

is altijd is het bestemd voor ver-
 11 en van 11 jaar en ouder. Dit
 et slecht weer in te vinden. De
 ik 'Knutselen' en bovendien veel
 boeken ligt klaar voor jongens en
 den. Vele illustraties zijn weer in

~~twee maanden uitgevee~~

Zoals alle voorgaande jaren zal 'Het licht schijnt overal' welkom zijn bij allen die Kerstmis willen vieren: thuis, in de kerk, op zondagsschool - en ook op school of club.

De zevende herder <i>B. E. Baljon-Van Houten</i> - 6-8 jaar	3
De zwarte koning <i>C. Wilkeshuis</i> - 8-11 jaar	9
Een ezeltje die Schorre-Morrie heette <i>Gertie Evenhuis</i> - boven 11 jaar	15
Een veter drop aan de kerstboom <i>G. Jansma-Van Schouwenburg</i> - 8-11 jaar	27
Een onverwacht kerstfeest <i>H. Th. de Booy</i> - boven 11 jaar	33
Dank je wel, Kindje <i>H. Spies-Pieterse</i> - 6-8 jaar	40
De weg van de Drie Koningen <i>D. A. Cramer-Schaap</i> - 8-11 jaar	43
Spelletjes bij slecht weer <i>Winnie Schouten</i>	48
Zelf aan het werk <i>D. A. Cramer-Schaap en Harm van Veen</i>	51
Meer boeken voor Kerstmis	64

De zevende herder

Het is nacht. In huis is alles stil. Alleen de grote hangklok in de huiskamer tik-takt met langzame slagen de minuten weg. De gordijnen zijn opengeschoven en het licht van een straatlantaarn schijnt naar binnen. Het doet de ballen in de kerstboom bij het raam zacht glanzen. Een engeltje met zilveren glinsters op de vleugels hangt aan de punt van een tak. Het is of het regelrecht naar beneden zou kunnen zweven, naar de kerststal onder de boom.

Daar staat, onder een dak van takken, het houten kribje met de kleine figuurtjes eromheen. Kijk, daar gaan de herders. Zes stenen mannetjes achter elkaar. Zes? Nee, het zijn er zéven! Maar die ene ziet er heel anders uit. Hij heeft een mantel van vloeipapier en een dennetakje is zijn staf.

Eigenlijk past hij niet bij de anderen. En tòch . . .

Als hij nu eens plotseling begon te praten, dan zou hij . . . Maar nee, zoiets gebeurt alleen in sprookjes. En wat er op kerstavond met die zevende herder gebeurde is géén sprookje, helemaal niet!

Kerstavond! De hele dag hadden Joost en Jorien zich daarop verheugd! 's Morgens na het ontbijt hadden ze met moeder de kerstboom versierd. Joost mocht de slingers ophangen en Jorien zocht een mooi plaatsje voor de engel, die ze op school had gemaakt.

„Leuk staat het zo, hè moeder? Nu moet het stalletje er eigenlijk óók bij, onder de boom, dat is net echt! Mag ik het opzetten?“

Ze was al op een stoel bij de tafel geklommen en had de doos naar zich toe gehaald. Maar Joost liet onmiddellijk zijn slingers in de steek: „Ik ook, Jorien! Ik doe de herders, geef hier!“

„Nee, blijf d'r af! Ik was het eerste! Moeder, Joost duwt me!”

„Jongens alsjebliëft,” riep moeder, „geen gekibbel! Laat die doos staan! Het is allemaal heel teer en ik zou niet graag willen dat er iets kapot ging.”

„Nou, laat Joost dan weg gaan; ik ben heus wel voorzichtig!”

„Nee Jorien, dit is iets wat we rustig samen gaan doen en we wachten ermee tot vanavond na het eten.”

„Vanavond?” zei de slimme Joost en hij keek moeder hoopvol aan. „Mogen we dan lang opblijven?”

„Wie weet,” lachte moeder, „het is tenslotte kerstavond.”

„Hoi! Krijgen we dan ook wat lekkers?”

„Hè ja,” zei Jorien, „en als alles klaar is doen we de kaarsen aan!”

„Wacht maar af!” had moeder gezegd en als ze dat zei, dan betekende dat altijd iets goeds!

Wachten kan soms lang duren! Het leek of de klok in de kamer die middag nog langzamer tikte dan anders. Jorien, die pas had leren klok-kijken, tuurde voor de zoveelste keer aandachtig naar de wijzers: nog maar kwart voor vier.

Joost lag languit op de grond met de lego-doo's. Brokstukken van muren lagen overal verspreid.

Opeens sprong hij op. „Daar is vader! Ik hoor de auto!”

„Vader? Nu al?”

Maar Joost had gelijk. De voordeur ging open en dicht.

„Há, vader!” Joost holde vrolijk de gang in, Jorien achter hem aan.

„Dag jongens,” zei vader wat gehaast. „Is moeder in de keuken?” Hij liep meteen door en deed niet eens zijn jas uit. „Willen jullie even in de kamer blijven? Moeder en ik moeten samen praten.”

Ze hadden een beetje beteuterd staan kijken. Even later hoorden ze vader weer naar buiten gaan en moeder was bij hen in de kamer gekomen. Ze ging op de bank zitten en haar stem klonk zo vreemd . . .

„Kom eens hier, Jorien, en jij ook, Joost. Ik moet jullie iets zeggen . . . Grootvader in Amsterdam is plotseling erg ziek geworden. Vader kwam het me zojuist vertellen. Grootmoeder heeft gevraagd of we zo gauw mogelijk willen komen. Nee Joost, jùllie niet . . . Vader en ik sámen. Gelukkig kan Do komen om op te passen. Vader is haar gaan halen.”

Het duurde even voor het goed tot hen doordrong. Grootvader ziek, zo ineens . . . Vader en moeder weg . . .

„M-maar u had toch beloofd . . .” Joosts lip begon verdacht te trillen.

Moeder trok hem naar zich toe. „Ik weet het wel, jochie, het is jammer, maar denk eens aan grootvader. Je bent toch, dacht ik, groot genoeg om dit te begrijpen. En jij?” Moeder streek Joriens verwarde haar uit haar gezicht.

„Kunnen we niet wachten tot u thuiskomt?”

Moeder schudde haar hoofd. „Jullie moeten rustig gaan slapen. Het kan heel laat worden. Zul je een grote dochter zijn?”

Toen was Do, de oppas, binnengekomen en voor ze het wisten waren vader en moeder vertrokken. De kinderen stonden voor het raam, hun neuzen platgedrukt tegen de ruit, tot ze de achterlichtjes van de auto niet meer konden zien en ze hun toevlucht hadden gezocht in de keuken, bij Do.

Eigenlijk heette ze voluit Juffrouw de Roo. Ze kwam al jarenlang geregeld oppassen. Jorien had haar „Do” genoemd toen ze de r nog niet goed kon zeggen en zo was het altijd gebleven. Die naam paste bij haar: kort en krachtig, maar toch ook met iets heel gezelligs. Ze konden het altijd best samen vinden.

Na het eten had Do de kinderen aan het werk gezet om de lego-stenen op te ruimen, terwijl ze zelf in de keuken stond af te wassen. Ze had wel begrepen waarom Joost en Jorien zo ongewoon stil waren. En dat nu net op kerstavond . . . Ze kon de kinderen toch niet zo naar bed laten gaan; er moest iets gebeuren . . .

Verder kwam Do niet met haar gedachten, want op dat moment gebeurde er inderdaad iets! Hevig gestommel in de kamer. Een harde gil. Geschreeuw van Joost en een schelle kijvende stem van Jorien daar boven uit.

Met een klap zette Do een natte pan op het aanrecht en haastte zich naar binnen.

De kinderen stonden als twee kemphanen tegenover elkaar bij de kerstboom. Jorien stopte bliksemsnel haar hand in de zak van haar jurk. Op de grond stond een doos met verkreukelde papieren en slierten houtwol en onder de boom . . . Do fronste haar wenkbrauwen. „Wat is hier gebeurd! Jorien, wat heb je daar in je zak?”

„O . . . niets!”

„Jawel, ik zag het nog net!” Do strekte haar hand uit. „Kom, geen grapjes.”

Jorien aarzelde. Toen stopte ze met een vlugge beweging iets in Do's hand: vier brokstukken van een stenen mannetje. „Maar 't is z'n schuld dat-ie gevallen is!”

„Niet waar!” schreeuwde Joost. „Jij deed vervelend, kàt!”

„Hú . . . jij weet nog niet eens hoe je de herders moet neerzetten.”

„En moeder heeft gezegd . . .” Joost barstte in huilen uit. „Ze is vast heel boos en nu is alles even akelig!”

Do keek vragend van de een naar de ander.

„Nou, 't is toch kerstavond,” zei Jorien verongelijkt. „En ik kon het bést . . .”

„Waarom moest je zo stiekem die stukken verstopen, Jorien?”

Jorien schokte met haar schouders en kneep haar lippen op elkaar. Do legde de stukken op de grond, draaide zich zwiwend om en knielde bij de boom.

Daar zat Maria, maar het kribje lag ondersteboven en Jozef stond verloren in het niets te staren. De herders lagen kris-kras op en over elkaar tussen de schapen. 't Leek wel een slagveld.

Langzaam nam Do het kribje op en zette het aan Maria's voeten. Toen pakte ze Jozef en gaf hem een plaats vlak achter Maria. Nu kon je zien wáár hij naar keek.

De kinderen stonden er wat onzeker bij. Ze konden Do's gezicht niet zien. En ze had nog steeds niets gezegd. Ze hield een van de herders in haar handen en bekeek hem aandachtig.

„Joost, kijk eens, dit is zeker een heel oude man, met zijn lange grijze baard. Hij houdt zijn hand boven zijn ogen. En deze hier, met die uitgestrekte arm, waar zou hij zo naar wijzen?”

Joost wreef een paar lastige tranen uit zijn ogen. „M-misschien was er een schaap zoek.”

„Dat kan; misschien had hij wel uren lopen zoeken vóór hij het vond; zijn voeten deden er pijn van . . . Maar er is nog iets anders ook. Kijk, die herders zijn allemaal verschillend en toch hebben ze ook iets gelijk!” Al pratend had Do de zes herders één voor één overeind gezet. „Zie je wel, zij kijken allemaal dezelfde kant uit. En ze staan niet, ze lopen alsof ze haast hebben. Wat zou er aan de hand zijn?”

„Ze hadden de engel gezien,” kwam plotseling de stem van Joriën, „Kijk maar, daar aan die tak!”

Do keek naar boven. „O, wat een mooie! Heb jij die gemaakt? Een stralende engel . . . ja, zo is het. De herders hebben het licht zien worden, midden in de nacht! Zo licht, dat je er haast niet naar kon kijken . . . en niet alleen in de lucht, het licht kwam heel dichtbij! En toen was het een engel van God, die bij hen stond op de harde grond waar ze zaten. Misschien durfden ze eerst hun ogen niet te geloven, maar ze hoorden ook zijn stem en ze hoorden allemaal hetzelfde: ‚Wees niet bang! Want er zal een grote blijdschap zijn voor iedereen! En de stem van de engel juichte . . . over een kind dat geboren was, voor hen. ‚De Heiland’, zei de engel . . . Weet je wat dat betekent . . . ? Hij, die alles heel maakt. Dat is Jezus!”

Do wachtte even en toen ging ze verder: „De herders hoorden, dat ze dit Kind zouden vinden in de stad van David, Bethlehem, niet ver daar vandaan . . . in doeken gewikkeld, in een kribbe. Plotseling was de hemel vol engelen en de herders hoorden zingen zoals ze nog nooit gehoord hadden! Daarna was het weer donker geworden . . . maar de oude herder was opgestaan en hij zei: ‚is dít het wat God de Heer

altijd heeft beloofd? O, dat ik dat nog mag beleven!' Zie je, hij staat recht op zijn oude benen en hij kijkt in de richting van Bethlehem, met zijn hand boven zijn ogen! En deze man is zijn pijnlijke voeten helemaal vergeten! Hij wijst naar de stad en hij roept: „Sta op! We gaan!' Als één man zijn ze opgesprongen. Er is nu maar één ding, dat er op aan komt: dat Kind in Bethlehem. Stel je voor, dat ze het niet zouden vinden . . . Zien jullie het, daar gaan ze!

Wie weet hoe lang ze in de smalle straatjes lopen zoeken en het is donker . . . Ergens staat een deur op een kier. In het licht van een olielampje zien ze een vrouw op een oude strozak; een man staat achter haar; aan hun voeten een voederbak.

De kribbe . . . kan het hier zijn? Aarzelend gaan ze naar binnen. En dan zien ze het Kind in die kribbe, zo klein . . . hulpelozener dan een pasgeboren lam . . .”

„Maar hoe weten ze nu dat het Jezus is?” vroeg Joost.

„Wel, het is immers precies zoals Gods engel gezegd heeft? En Joost, ik geloof ook dat ze voelen dat God heel dichtbij is. Ze zijn er zeker van.”

„Ik wou dat ik er bij was geweest,” verzuchtte Jorien.

Do raapte de stukken van de zevende herder op en paste ze aan elkaar. „Deze kleine man wilde er óók zo graag bij zijn, Jorien, maar nu kan hij niet . . .”

Jorien kreeg een kleur als vuur. 't Liefst had ze haar gezicht in Do's schoot verstopt.

„We kunnen hem misschien wel lijmen,” bedacht Joost.

„Nee,” riep Jorien heftig, „dan blijven er altijd barsten en dan kan ik er nooit meer naar kijken! Do? . . . Ik weet iets. Kunnen we niet een nieuwe herder maken? We hebben wel ijzerdraad en dan een lijf van watten met van die reepjes goed er omheen, zo deed Juf op school het ook. En ik heb mooi rood vloeipapier voor zijn mantel. Alleen . . . zijn gezicht is zo moeilijk.”

„Een hele nieuwe herder,” zei Do langzaam, „daar had ik nog niet aan gedacht. Maar ik geloof dat het een goed idee is! Een herder met barsten past niet bij de kribbe, dan is hij niet echt héél. Maar zó kan hij helemaal opnieuw beginnen! Ik zal jullie helpen. Zoek alle spullen maar gauw bij elkaar!”

Jorien was al opgesprongen, „doet u dan zijn gezicht? Hij moet heel blij kijken!”

In een ommezien lag de tafel bezaaid met lapjes, watten en ijzerdraad, verfpotjes en lijn.

En uit dat alles groeide de nieuwe herder. Ze waren alle drie zo verdiept in hun werk, dat zelfs Do de tijd vergat! Joost had de naalden van een dennetakje geplukt en Do plakte het vast aan het armpje. Dáár stond hij dan, in zijn rode mantel en met een echte knoestige staf in zijn hand!

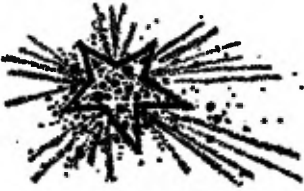
Voorzichtig zette Do hem op zijn plaats bij de anderen. Ze stonden er samen naar te kijken.

„Do,” vroeg Jorien met een klein stemmetje, „wat zal moeder zeggen als ze hem ziet?” Do dacht even na en toen zei ze: „Als jullie morgen alles vertellen wat er vanavond met deze herder is gebeurd, dan geloof ik, dat moeder hem ook mooi zal vinden, net als wij.”

Met die gedachte waren Joost en Jorien allebei rustig gaan slapen.

En nu is het nacht. De grote klok in de kamer slaat vier keer. Bij het stalletje onder de kerstboom staan de herders. Straks wordt het licht buiten; dan is het eerste kerstdag.

Dit verhaal is geen sprookje. Maar als de zevende herder praten kon . . . wat denk je dan dat hij zou zeggen?

De zwarte koning

Toen Onze Lieve Heer in de stal van Bethlehem geboren was, kwamen als eersten de herders om hem te aanbidden. Gewoonlijk waren dat ruwe kerels, die heel wat minder vredig met elkaar leefden dan je misschien zou denken. Maar ze hadden toch ook een zacht plekje in hun hart, doordat ze zo vaak naar het gras en de bloemen, de zon en de wolken, de maan en de sterren hadden gekeken, en door hun dagelijkse omgang met de schapen en de lammeren. Want je weet, dat zijn de liefste dieren van de hele wereld.

Geen wonder dus dat God het eerst de herders naar Bethlehem had uitgenodigd. De kleine Jezus was immers vooral geboren voor de allerarmsten, en armere mensen dan de herders waren er moeilijk te vinden. En God veronderstelde ook dat mannen die hun leven lang voor schapen en lammeren hadden gezorgd, ook wel van pasgeboren kinderen zouden houden. Daarom had hij de engelen het eerst naar de herders gestuurd om hun de Blijde Boodschap te brengen.

Daarna pas kwamen de wijze koningen aan de beurt. Die woonden niet in de omgeving van Bethlehem, maar in verre landen. Ze hadden daar in hun paleizen kostbare bibliotheken met stokoude boeken, waarin ze ijverig studeerden, en op de torens stonden reusachtige kijkers opgesteld, waardoor ze 's nachts naar de sterren konden turen. Maar God zond geen engelen naar de koningen: de vorsten zouden dan misschien gedacht hebben dat ze droomden, want in engelen geloofden ze niet. Wel in hun boeken, en daarin hadden ze gelezen dat er een Grote Koning geboren zou worden wanneer een ster groter en schitterender dan ze ooit gezien hadden, aan de hemel zou verschijnen.

En ja, op een goede avond stond die ster opeens laag aan de horizon, klom toen snel omhoog boven de wereld en bleef in het topje van de hemel flonkeren als een diamant. De koningen ontdekten hem op hetzelfde ogenblik en ze klommen haastig op hun torens om door de kijkers de ster nog beter te kunnen waarnemen. Maar ze neusden ook nog eens in hun boeken om zekerheid te krijgen, dat dit nu werkelijk de ster van de Grote Koning was. Het klopte allemaal precies!

Toen wachtten ze ook niet langer maar zadelden hun paarden, kamelen en muilezels en trokken er met een groot gevolg op uit om de pasgeboren Vorst eer te bewijzen.

Ach, de eenvoudige herders hadden niets bij zich gehad om aan het Kind te geven, maar de koningen waren schatrijk en zij behoefden niet met lege handen te komen. Ze namen dus prachtige geschenken mee: zuiver goud, wierook, dat zo heerlijk geurt als je het laat branden, en mirre, een kostbaar kruid.

Het waren drie koningen en ze heetten Balthazar, Caspar en Melchior. De twee eersten waren blanken, maar Melchior was een Morenkoning en zijn onderdanen waren even zwart van huid als hijzelf. O, het was een prachtig land waarover hij regeerde, een land met altijd-groene bossen vol bontgekleurde vogels en vlinders. De mensen

hielden er veel van blinkende sieraden, ringen en armbanden, en ze droegen het liefst bonte kleren, die zo mooi afstaken bij hun donkere huid. Koning Melchior was dan ook in het rood, groen en geel gekleed; in zijn oren hingen grote gouden ringen en op zijn hoofd stond een soort kroon van honderden kleurige vogelveertjes. Zo was dan de zwarte koning met zijn karavaan van kamelen uit zijn land vertrokken. Om de reis wat minder eentonig te maken had hij ook zijn fluitspelers en trommelaars meegenomen, die onderweg voor vrolijke muziek moesten zorgen.

Balthazar en Caspar, de blanke koningen, zagen er ook wel mooi uit, en ze hadden ook een stoet van bedienden meegenomen. Maar ze hielden niet zo van bonte kleuren als koning Melchior. Caspar droeg een kleed met fijne zwarte en grijze streepjes en Balthazar had een lange donkerrode mantel aan. Muzikanten hadden ze niet bij zich, alleen een paar trompetters, die telkens moesten toeteren aan het begin en het einde van een rusttijd.

En zo trokken langs drie verschillende wegen de drie koningen het licht van de éne ster achterna om de pasgeboren Vredevorst te begroeten.

Aan de grens van het Joodse land ontmoetten eerst Balthazar en Caspar elkaar. Ze hadden elkaar van hun leven niet gezien. Met diepe buigingen stelden ze zich aan elkaar voor en noemden het echt een gelukkig toeval, dat ze beiden de grote ster

hadden gezien. Ze konden nu samen verder trekken en dat vonden ze gezellig. Juist waren ze van plan hun trompetters het sein van vertrek te laten blazen, toen ze in de verte nog een karavaan zagen aankomen. Het was die van Melchior, de Morenkoning. Hij had zijn muzikanten gevraagd een extra vrolijk lied te laten horen omdat hij het nu al tot de grens van Judea had gebracht. Dat schoot op!

Caspar en Balthazar hadden de Morenkoning ook nooit eerder ontmoet en ze konden evenmin weten, dat hij hetzelfde reisdoel had als zij.

„Kijk toch eens, wat een kamelen!“ riep Caspar verbaasd uit. „Maar wat maken die mensen een luidruchtige muziek, en wat dragen ze een opzichtige kleren!“

Balthazar ontdekte al gauw dat het Moren waren.

„Het zijn allemaal negers,“ zei hij minachtend. „Maar de hoofdman, die vooraan de stoet rijdt, lijkt me een rijk man. Ik zou bijna denken dat het een koning is.“

„Dat is best mogelijk,“ meende Caspar. „Ik denk eigenlijk dat hij onderweg is naar een ver land om de prinses te halen, met wie hij wil gaan trouwen. Ik kan me niet goed voorstellen dat een zwarte koning op reis zou zijn naar de nieuwgeboren vorst, zoals wij. Geloof maar niet dat God een boodschap heeft aan een neger!“

Zo dacht Balthazar er ook over. Hij had het helemaal niet op de Moren begrepen. Wie zwart van buiten was, moest ook wel zwart van binnen zijn, meende hij. En een pasgeboren kindje zou maar schrikken en hard gaan huilen als het opeens een zwart gezicht zou zien.

De stoet van koning Melchior was snel naderbij gekomen en hield halt. De Morenkoning klom van de rug van zijn reusachtige kameel en kwam op Balthazar en Caspar toe.

„Gegroet, machtige blanke vorsten,“ zei hij en hij boog zich zo diep, dat zijn mooie veertjeskroon bijna de grond raakte. „Mijn naam is Melchior; ik ben een Morenkoning zoals u ziet en ik reis de ster na die mij een paar dagen geleden verschenen is.“

De twee andere wijze koningen zagen elkaar ongelovig aan.

„Ik zag die ster boven de toppen van de bomen naar het hart van de hemel opstijgen,“ vertelde Melchior. „Hij schitterde zo, dat alle andere sterren verbleekten bij zijn glans. Uit heel oude boeken wist ik, dat nu de Koning der Eeuwen geboren was.“

Ik heb toen meteen mijn kamelen laten zadelen en volg de ster, want ik wil de jonggeborene begroeten."

"Vergist u zich niet?" vroeg Balthazar voorzichtig. "U moet niet vergeten dat de nieuwe Vorst stellig een blanke huid heeft. Wij, koning Caspar en ik, reizen ook de ster achterna. Maar de tocht gaat naar het noorden, waar alle mensen blank zijn, en de babies wangen hebben als perziken, zo zacht en lichtroze van kleur."

"Zwart zijn ze in ieder geval niet," meende ook Caspar. "Ik kan me tenminste niet goed voorstellen dat we straks een Vorst moeten aanbidden die een donkere huid heeft..."

"Maar ook boven het Morenland is de ster van de Koning verschenen," antwoordde koning Melchior. "Boven onze diepe wouden, boven de eenvoudige hutten van mijn volk en de torens van mijn witte, kalkstenen paleis. Hieraan kunt u dan toch wel duidelijk zien dat God er niets om geeft of de mensen blank of zwart zijn. Ja, wie zal het zeggen of de Grote Koning die is geboren, niet een pikzwart negerjongetje is? In ieder geval zou ik graag met u meereizen, omdat we alle drie achter dezelfde ster aan gaan."

Balthazar en Caspar had daar geen bezwaar tegen, en zo trokken nu de drie koningen gezamenlijk verder. Ze maakten onderweg natuurlijk geen ruzie over de vraag

of het Kind zwart of blank zou zijn. Daarvoor waren ze veel te wijs. En ook waren ze veel te gelukkig met de verschijning van de ster, en moesten ze te grote aandacht besteden aan de weg, die vol verraderlijke kuilen was.

Maar wel dachten ze alle drie: „Het zal me benieuwen wat voor kleur het Kind heeft, blank of zwart.“

Koning Melchior hoopte van zwart; Balthazar en Caspar rekenden erop, dat het blank zou zijn.

En terwijl ze zo zwiwend voortreden, kwam een hofheer van koning Herodes hun tegemoet en nodigde hen uit, bij zijn meester een bezoek te brengen. Dat wilden ze wel maar het moest niet te lang duren, want ze verlangden ernaar de pasgeboren Koning te zien en te begroeten.

Balthazar, Caspar en Melchior werden door Herodes zo vriendelijk ontvangen, dat ze hem een aardige man vonden. Maar dat was hij niet!

„Zou u ons ook kunnen vertellen of de nieuwe Koning blank of zwart is?“ vroeg Melchior.

„Daar weet ik niets van,“ zei Herodes. „Misschien vindt u het vreemd, maar ik zou u niet eens kunnen zeggen in welke plaats hij geboren is.“

„Dan moet u ook zijn ster volgen, net als wij,“ zei Balthazar.

„Ik geloof dat ik geen goede ogen heb om een ster van God te kunnen zien,“ ant-

woordde Herodes. „Voor mij is iedere ster precies als alle andere. Ik zou gewoon verdwalen. Maar als u de Koning gevonden hebt, komt u dan op uw terugreis nog even langs mijn paleis om mij te vertellen waar hij geboren is? Dan kan ik ook naar hem toe reizen om hem te aanbidden.”

Ja, dat zèl Herodes, maar hij meende er niets van. Hij wilde de nieuwe Koning doden, zo bevreesd was hij dat deze zijn plaats op de troon zou gaan innemen. De drie reizigers waren dus niet veel wijzer geworden; ze wisten nog altijd niet of de Vredevorst blank of zwart zou zijn.

Maar ze zouden het spoedig weten, hoopten ze.

Ze reisden maar weer achter de grote ster aan, die langzaam aan de hemel voortschoof. En zo bereikten ze het dorpje Bethlehem.

Daar verwekte de komst van de drie koningen met hun dienaren en muzikanten een grote opschudding. Er waren in die dagen heel veel gasten in het dorp, omdat de Joden geteld moesten worden en zich daarvoor in de geboorteplaats van hun voorvaders moesten melden. Zo kwam het dat hele scharen mannen, vrouwen en kinderen langs de weg stonden om de intocht van de koningskaravaan te kunnen zien. Maar de vorsten zelf letten niet op het publiek: zij hielden alleen de ster goed in het oog. En . . . opeens stond deze stil, niet boven een prachtig paleis met gouden torens en lakeien op de stoep, maar boven een doodgewone herberg. Een paleis was er trouwens in heel Bethlehem niet te vinden. „Zouden we ons vergist hebben?” vroegen de koningen zich bezorgd af. En nog groter werd hun twijfel toen ze merkten dat ze niet eens in de herberg zelf moesten zijn, die er dan ook helemaal niet feestelijk versierd uitzag. Nee, de waard wist hun alleen te vertellen dat er een tijdje geleden in zijn stal een kindje was geboren. Of het nu een jongetje of een meisje was, en of zijn huidje zwart was of blank, dáár wist hij niets van. Hij had trouwens ook geen tijd gehad om zich ermee te bemoeien. Zagen de vorsten dan niet dat hij het veel te druk had met eten koken en bedden opmaken voor al zijn gasten?

Een kindje in een stal . . . Zou dát de Vredevorst kunnen zijn? De drie koningen konden het bijna niet geloven. Maar komaan, de ster kon niet liegen.

Eerst lieten ze zich door hun bedienden de geschenken aanreiken, die voor de jonggeborene bestemd waren: het goud, de wierook en de mirre.

„En nu zullen we dan kunnen zien of het de Grote Koning is, en of hij zwart is of blank,” dachten ze. Voorzichtig schoven ze de grendels van de staldeur en gingen op hun tenen naar binnen. Hun lange mantels ritselden in het stro . . .

En wat zagen ze?

Een oude man en een jonge vrouw. En de vrouw hield een klein jongetje op haar schoot. Een doodgewoon jongetje . . . Maar nee, zo héél gewoon was het toch niet. Want de drie koningen zagen iets wat anderen nog niet ontdekt hadden: het Kind straalde licht uit. En dat licht was zó sterk, dat het hun ogen verblindde als de zon, zodat ze helemaal niet konden zien of het Kindje blank was of zwart. Ze zetten hun kronen af, knielden eerbiedig neer en legden hun geschenken aan de voeten van het kleine jongetje.

En toen ze elkaar daarna vol vreugde aankeken, werden ze zelf ook door het wonderbaarlijke licht beschenen, zodat ze van elkaar óók niet meer konden zien wie er nu zwart was en wie blank. En het kon hun niets schelen ook. Want ze hadden begrepen dat de Vredevorst was geboren voor de blanke èn voor de zwarte mensen, en voor alle andere kleuren ertussenin.

Een ezel die Schorre-Morrie heette

De plaats was Hugovliet, de maand december. Erik Erikson ging ontbijten in zijn huis aan de Markt. Door het raam kon je het dorp zien, dat als een vierkant om de markt heen lag. Zijn vader was al beneden. Met één hand dronk hij zijn thee en met de andere hield hij de krant vast.

„Morgen dominee Erikson,” zei Erik. Beleefd legde zijn vader de krant neer.

„Morgen schelm,” zei hij. Zo deden ze elke morgen. Erik begon zijn sinaasappel af te pellen. Hij hield hem schuin voor zijn gezicht.

„Wist je wel dat de aarde óók rond is?” vroeg hij.

„Wat vertel je me nou?” zei zijn vader verbaasd.

„Ja hoor. Zo rond als . . . als een sinaasappel. En ook zo bobbelig.”

„O.”

„En weet je hoe het komt dat je er niet af valt?” vroeg Erik.

„Nee,” zei zijn vader nieuwsgierig.

Erik dacht geruime tijd na. Hij draaide de sinaasappel om en om in zijn handen.

„Ik ben het vergeten,” zei hij tenslotte. Zijn vader keek teleurgesteld.

„Maar ik zal het wel weer aan meester Marcus vragen. Denk je dat hij het nog weet?”

„Vast wel. Schoolmeesters weten alles!”

„Wou jij vroeger óók altijd schoolmeester worden?”

„Nee, nooit.”

„Ik ook niet,” zei Erik haastig. „Eh . . . Heb jij wel 'ns in een kerstspel gespeeld?”

„O ja. Ik was staljongen. We hadden teveel spelers. Dus.”

„Mij willen ze schaap laten zijn,” zei Erik gegriefd. „Schaap! Kan ik twee uur liggen!”

Zijn vader schoot in de lach. „Repeteren jullie dáárom zo weinig?” vroeg hij.

Zijn moeder verscheen in de deuropening. „Dan kon je nog beter een ècht schaap nemen,” meende zij.

„Ja, en zeker ook een echte os en een echte ezel,” merkte zijn vader op. „Zeg Erik . . .”

Maar Erik luisterde maar half. Vanaf de Markt klonk een roep. Had iemand daar zijn naam geroepen? Hij rees al op.

„Ga maar,” zei moeder lachend. Maar Erik wàs al weg, zijn jas flapperde achter hem aan. Misschien was het Frank wel die hem geroepen had. Frank had de leiding van het kerstspel.

Maar het was Frank niet. Midden op de Markt stond een groepje mannen en vrouwen. Eén vrouw zwaaide met haar armen. Een man kwam uit het stadhuisje, zijn jachtgeweer over de schouder. Zeker weer op het laatste nippertje zijn jachtakte vergeten te verlengen, dacht Erik. De laatste dagen van december hielden de mannen drijfjachten. Maar die vrouwen?

„Het moet nou maar 'ns afgelopen zijn, dat zeg ik!” riep een vrouw. „En nou we tòch naar het stadhuis moeten . . .”

„Het geluid gaat je door merg en been. Dat kan niet blijven duren!” zei een ander. Erdoorheen klonk de kalme stem van Magnus de monteur: „Kom, kom mensen!”

„Ik weet wel wat jij wilt!“ snauwde een vrouw. „Jij wilt dat die nieuwe mensen óók bij jou hun benzine kopen! Jij hebt geen last van dat gebalk!“ Iemand grinnikte. „Ja ja, zo gaat dat!“ zei juffrouw Runderhoofd vinnig. Zij was iemand die last had van iedereen beneden de tachtig en Erik ging een stapje achteruit. Er was zeker weer iets gebeurd dat ze allemaal zo dreigend keken. Maar wát? Hij keek naar het stadshuisje. Nog juist zag hij aan de achterzijde de oude juffrouw Tatelaar naar binnen glippen. Haar kende Erik óók wel. Zij kende alle mensen van het dorp. Zij paste op de kinderen wanneer de moeders uit moesten. Vaak had ze Erik geholpen als hij in moeilijkheden zat. Zij hield veel van kinderen. Gespannen wachtte Erik af. Achter hem zei iemand: „’t Is goed dat we nou eindelijk die klacht hebben ingediend. Wat denken ze wel!“ „En ik vind het te ver gaan!“ hield Magnus verontwaardigd vol. „’t Zijn vreemde mensen. Wat moeten ze wel van ons denken!“ „O ja? O ja!“ riepen een paar vrouwen. „Wat wij denken kan je zeker niet schelen!“ Magnus bromde iets. Tegelijk kwamen uit de Noordstraat twee kinderen de Markt oprennen. Ze gilden en gaven elkaar een duw. Half-struikelend van het lachen stoven ze de markt op, midden tussen de scheldende vrouwen door. Opeens was het dorp vol leven. Van alle kanten kwamen nu schoolkinderen aandraven. Erik bukte, hij stopte zijn veters in zijn schoenen, en besloot ook naar school te gaan. Uit het geruzie van grote mensen werd je toch nooit wijs!

„Éérik!”

Met een ruk draaide Erik zich om. Wie had hem uit zijn overpeinzingen geroepen? Met snelle dribbelpasjes kwam juffrouw Tatelaar achter hem aan gehold. Beleefd bleef Erik staan.

„Erik,” hijgde de oude vrouw. „Ssssst. Ik heb je hulp nodig. Nu dadelijk!” Gevleid klopte Erik zijn jasje af. Opgewonden knikte juffrouw Tatelaar over haar schouder.

„Ik moest even in het stadhuis zijn, Erik. Toevallig. Ik eh . . . Om eh . . .”

„Om uw AOW misschien juffrouw?” hielp Erik.

Opgelucht knikte de oude juffrouw.

„Hoe raad je het zo Erik. De burgemeester zou me nog altijd uitleggen wat er in die kléine lettertjes staat. Nou. Ik was dus daar. En toevallig hoorde ik wat die scheldende mensen toch hadden. De jagers moesten hun akte afhaken. Maar die vrouwen hè . . .” Ze liet haar stem dalen.

„Die vrouwen hebben een aanklacht ingediend tegen de ezel van Wapperbaas.”

Stomverbaasd staarde Erik haar aan. „Een aanklacht tegen een ézel?”

„Ja! Kom, die ken je toch wel! Die altijd in dat weitje staat te balken! Je weet wel.”

„O díé?” Ja, Erik kende de nieuwe mensen wel die aan de Gravenjansdijk waren komen wonen in het huisje onderaan de dijk. Zes kinderen hadden ze èn zes huisdieren. Verschillende keren was Erik er langs gefietst. Maar de dieren had hij niet gezien en de kinderen waren op een andere school. Erik hield veel van dieren.

„Het is altijd hetzelfde,” zei juffrouw Tatelaar. „Vreemden moeten het altijd ontgelden.” Erik knikte. Het was op het schoolplein al niet anders.

„Een klacht wegens burengerucht!” herhaalde juffrouw Tatelaar. „Ordeverstoring! Welja! Natuurlijk balkt die ezel. Wat moet hij anders, zou ik willen vragen? Maar ik begrijp het wel. Die ezel willen ze weg hebben!”

„Wat gemeen!” zei Erik opgewonden.

„Ja hè? Schandelijk! Maar daarvoor heb ik jou nu nodig. De burgemeester hè? Die heb ik tegen Pier de agent horen zeggen: „Pier, ga jij morgenavond kijken of het wáár is. Nou Erik, ik kan je zeggen dat het geen kleinigheid is. Zulk balken hoor je niet vaak . . .”

„Ja maar . . .” begon Erik. Juffrouw Tatelaar wuifde zijn bezwaren weg.

„Erik, jij zorgt dat dat niet gebeurt! Het zijn zulke lieve kinderen, die zes . . . Ik ken ze wel . . . Dat kleine meisje kan haar ezeltje niet missen!”

„Maar hoe . . .” zei Erik tegensprekerig. „Ik moet nog repeteren óók. Het kerstspel!”

„Dat kan er best bij,” merkte de oude vrouw op. „Erik, ik verwacht dat jij je plicht zult doen! Ik kan het niet opknappen. Dat zou te veel opvallen. ‘t Zou zijn of ik me met andermans zaken bemoeide. Begrijp je?”

Doordringend keek ze Erik aan. In de verte luidde de schoolbel, de twééde al. Haastig knikte Erik. Toen rende hij weg.

Afwezig zat hij in zijn bank. Hij hoorde Frank niet, die siste: „Zeg Erik . . . dat schaaap hè?” Pas toen Frank hem een stomp gaf, hoorde hij wat die zei: „Dat schaaap, dat laten we maar zo. Wees jij de engel Gabriël dan maar.”

Verrast keek Erik Frank aan, de grootste sterkste jongen van de klas. „Zo’n schaaap, dat is toch niks,” besloot Frank goedig.

„Nee hè?” zei Erik. „Mijn vader zei ook al: dan kun je net zo goed een ècht schaaap nemen.”

„Ja, is het nu uit?” riep de onderwijzer korzelig. De les was begonnen.

„En op die ezel vind ik óók wel iets,” mompelde Erik binnensmonds.

Maar om vier uur had hij nog geen oplossing gevonden. „Ik rij er even langs,” zei hij tegen zichzelf.

„Om half vijf dus,” hoorde hij Anke Marijs roepen. Erik vond Anke heel aardig. Hij zou zijn rol nog één keer met haar doornemen, bij Anke thuis.

„Ja ja . . .” zei hij vaag. „Eerst even kijken bij die nieuwe mensen. Een ezeltje . . .” Hij was al weggesprint. Boos stak Anke haar tong uit. „Oef,” zei ze. „Een ezel? En mijn pony dan? Is dat opeens niks meer? Ga je gang maar hoor!” Maar Erik hoorde haar niet meer.

Hij stond al bij de kromme knotwilg aan het eind van de dijk naar een klein huisje te staren. Daar woonde het gezin Wapperbaas, misschien wel het grootste gezin van het dorp. De vader was een lange stille man, die dag en nacht in de weer was om oude auto's te kopen en te verkopen. Hij had er wel dertig achter zijn huisje staan. In het dorp kwam hij nooit. De moeder was een klein vriendelijk vrouwtje, die je alleen zag als ze de was kwam buitenhangen. In de winkels verscheen ze niet vaak. Dat stak de mensen. „Zijn wij niet goed genoeg voor hen?” zeiden ze. Ze gingen over de vreemde mensen praten ook. Ze stofften hun meubelen niet elke dag. Ze lachten veel te veel. Ze hadden veel te veel dieren. Ze hadden niemand nodig.

Dat alles bedacht Erik terwijl hij bij de knotwilg stond te turen. Hij schrok op van een stem!

„Wat moet je? Ik zie je wel hoor!”

Onderaan de dijk stond een meisje bij de heg. Met boze zwarte ogen keek ze Erik aan.

„Ik eh . . . Ik rust hier even uit,” zei Erik. „Staan mag je overal, als je het nog niet wist!” Erik kon ook wel onvriendelijk zijn.

„Kom je soms óók met klachten over burengerucht?” vroeg het meisje. Pas nu zag Erik dat ze had gehuild. Geschrokken zei hij: „Nee . . . nee hoor. Ik . . .”

„Altijd moeten ze ons hebben,” zei het meisje. „Omdat mijn vader die kleine ezel voor mij heeft gekocht. Die Runderhoofd is het ergst! Laatst zei ze dat wij dierenbeulen waren, omdat Maurice en ik erop reden! Stel je voor! En dan zo'n lief beestje . . .”

Ze wenkte dat Erik het trapje af moest gaan, de tuin in, een koolveldje voorbij, een appelboom langs. Daar stond een kleine zwarte ezel. Het meisje floot. Traag draaide het dier zijn kop om. Vragend keek het Erik aan, met grote bruine ogen. Die blik, die sneed Erik door zijn ziel. Plotseling beseftte hij dat er niets zo lief was als dít ezeltje.

„En maakt hij al dat lawaai 's nachts?” vroeg hij een beetje schor. Het meisje knikte.

„Nou en of. Je zou nog opkijken. Ik begrijp zelf ook niet waarom hij het doet.”

„Zet 'm dan binnen!” raadde Erik. Het meisje schudde haar hoofd. Ze had lang zwart haar.

„Dat is het juist. Mijn vader had een hokje voor hem getimmerd, achter zijn auto's. Daar is-ie uitgebroken. Dwars door het landje van juffrouw Runderhoofd is-ie gestampt. Alle koolraapjes en spruitjes heeft-ie opgevreten.”

Erik schudde zijn hoofd. „Jamaar, dát is ook verboden hoor,” merkte hij op. „Geen wonder dat ze mopperde.”

„Toen hebben we hem in onze kelder gehad. En daar is-ie zó te keer gegaan dat mijn vader hem er om twee uur 's nachts uit moest laten.” Ze zuchtte.

Erik keek omhoog. Daar hing de maan al als een bleke banaan in de lucht.

„Dat is het!” riep hij. „De maan! Daar krijgen sommige dieren het van op hun zenuwen!”

„O,” zei het meisje. „Maar ja, daar is niet veel aan te doen.

Erik floot tussen zijn tanden. „Laat me denken,” beval hij. „Eens even kijken . . . Mmmm. Juist.” Hij keek rond. „Morgen hè,” fluisterde hij. „Dan komt Pier de agent kijken of . . .”

Het meisje knikte. „Hij is al vaker geweest. Maar . . .”

Erik beduidde dat ze stil moest zijn.

„Luister eh . . . Hoe heet je eigenlijk?”

„Maria,” zei het meisje.

„Maria . . .” herhaalde Erik. „Wat een mooie naam zeg. Maria . . . Het kan zijn dat ik de ezels morgen eventjes moet lenen. Denk dan maar dat het bij het Plan hoort. Zorg dat je hier om zeven uur onder de appelboom staat. Meer zeg ik niet.”

„Maar krijg ik hem écht weer terug?” vroeg Maria bezorgd.

Erik knikte. „Natuurlijk.”

Nog even raakte hij het ruige ezeltje aan, dat in de verte stond te kijken. „O, wat is hij lief,” zei hij zachtjes.

„Wil je er even op rijden?” vroeg Maria vriendelijk.

Erik keek haar aan. „Nou!” zei hij.

Toen Anke Marijs een uur gewacht had met de warme chocolade en de beschuitjes, besloot ze het dorp rond te rijden om te zien waar Erik zó lang bleef. Buiten was alles grijs en verlaten, de bomen stonden als zwarte pentekeningen tegen de hemel. Er was niemand te zien. Alleen een paardje op de dijk. Of, wàs het geen paardje? Scherp tuurde Anke. Ze zwenkte haar fiets scherp om, in de richting van de polder. Toen ze bij de Gravenjansdijk kwam, keek ze de jongen die daar op een ezeltje kwam aanrijden midden in zijn gezicht. Het was Erik Erikson. Anke draaide zich om en reed naar huis.

Hijgend kwam Erik het erf van Marijs opdraven. „Is Anke er mevrouw?” vroeg hij. Verwonderd keek mevrouw Marijs hem aan. „Nee, ze is weggereden. Ik dacht . . . Op dat moment knerpten fietsbanden het grint op.

„Ha Anke!” riep Erik opgetogen. „Hier ben ik, Anke. Ik heb een Plan . . . We moeten . . .”

Maar Anke reed hem rakelings voorbij. Ze keek Erik niet aan. Toen ze haar fiets had weggezet zei ze: „Vertel dat dan óók maar aan die zwarte meid met die ezel!” Toen stampte ze de zoldertrap al op!

Beteuterd bleef Erik staan. Hij wreef in zijn handen. Tenslotte nam hij zijn fiets en draaide om. „Nou dan niet, nare meid,” mompelde hij. „Jaloerserik! Ruziemaakster! Ik zal het zelf wel opknappen! Bah!”

Het Plan van Erik was zó: morgenavond, zodra het donker was, zou hij met Ankes pony, Marna naar de Gravenjansdijk gaan. Daar aangekomen zou hij Marna achterlaten en Maria's ezeltje ontvoeren. Ponies balken niet. De ezel zou hij meenemen naar de school, en in de stal van hun kerstspel zetten. Geen agent die hem dáár zou zoeken. En Frank zou opkijken van een echte ezel! Erik werd warm, elke keer wanneer hij aan zijn plan dacht. Het wàs een beetje ingewikkeld, en toch zou het precies kunnen. Dat maakte het tot zo'n spannende zaak. Jammer dat Anke niet mee wou doen. Maar het ging niet. Niet zolang ze kwaad op elkaar waren. Hoelang dat zou duren kon niemand zeggen. Nee, hij moest het alléén doen. Juffrouw Tatelaar zou trots op hem zijn. Maria zou dankbaar zijn. En de kinderen zouden versteld staan. Ja, Erik beleefde spannende uren.

Die avond begon de laatste repetitie in de school. Frank was nerveus. „Vooruit nou Ina,” riep hij.

Giechelend stommelde Ina naar voren:

*„Is aan ons, zei de ezel zacht tegen de os,
is aan ons dan het wonder beschoren?”*

„Hm, goed,” mompelde Frank. „Al blijft het jammer dat er geen dieren zijn.” Op dit ogenblik zei Erik dat hij nog even weg moest. „De toestand nog even opnemen,” zei hij onduidelijk.

„Als je maar op tijd terug bent,” zei Frank afwezig. „We hebben nog één uur. Vooruit Anke, nou jij.”

Maar Anke vergiste zich telkens. Verlangend had ze Erik nagekeken. Eigenlijk had ze haar boze woorden niet zo gemeend. Maar wat je wèrkelijk meent, dat kun je toch nooit zeggen. Zuchtend draaide ze zich om.

*„Herders waakt op en springt op uit de slaap,
laat in de weiden het lam en het schaap . . .”*

„Fóut!” riep Frank. „Velden is het!” Onrustig gingen zijn ogen het toneel langs.

„Heeft er nou niémand eenne . . . een paardenhoofdstel of zo?” zei hij opeens. „’t Bevalt me toch niet. Die stal lijkt meer op een, eh . . .”

„Een schoollokaal,” hielp de kleine Andreas Matec. Ze gierden het allemaal uit, zelfs Frank lachte zuurzoet mee. Maar Anke riep: „Ik ga wel even Frank. Ben zó terug!” Ze was al weg.

„Het gaat al donker worden.” Erik praatte tegen zichzelf terwijl hij op de Gravenjansdijk liep met Marna aan een touw. Tot dusver was alles voorspoedig verlopen. Zonder moeite had hij de pony, die hem goed kende, mee kunnen nemen. Maar hiér was alles griezelig . . . Was daar iemand? Bewoog daar een tak? Hoor, een schorre schreeuw . . . Wéér een! Erik dook weg. Het paardje sleurde hij mee tegen de dijkberm aan. Met bonkend hart luisterde hij. Fietsers naderden over de dijk. Twee grote kerels praatten schor. Geweren staken af tegen de avondhemel. Smokkelaars? Dieven? Van verwarring schoot Eriks voet uit, dwars door het oude laken dat nog steeds om zijn lijf hing, onder zijn jas. Hij struikelde, viel . . . Met een doffe plof, door knisterende distels en dor gras rolde Erik de dijk af.

„O vader, moeder!” riep hij bang. Wie zou hem horen als hij hier vermoord werd? Toen greep iemand hem bij zijn voet. Erik sloot zijn ogen. Nu is alles afgelopen, dacht hij. Hij gilde niet eens. Een hand streek over zijn haar. Een koele hand. Een stem fluisterde: „Ssssh! Erik, ik ben het! Bedaar toch! Het zijn de jagers maar, die thuiskomen!”

Wild sperde Erik zijn ogen open. Hij zag de hemel met wel zeventien miljoen sterren. Het kustlicht, dat bij stoten langs de horizon zwaaide. En een gezichtje dat hij kende.

„Anke . . .” stamelde hij. „Anke . . . wat doe jý hier?” Er klonk onderdrukt gelach.

„Dat moet jý nodig vragen! Ik zocht Marna’s hoofdstel. Het was er niet. Marna ook niet. Toen dacht ik . . . Nou ja . . . Ik wou je helpen Erik . . .”

O, wat was Erik blij die stem te horen. Hij krabbelde overeind. Zijn arm sloeg hij om Ankes schouders. Zo zaten die twee daar onderaan de dijk, vlak bij het huisje van Wapperbaas. Een daklichtje pinkelde. Dat was de boerderij van Runderhoofd.

„Ik . . . o Anke, wat ben ik blij dat je er bent,” zei Erik moeilijk. „’t Is hier zo donker . . .” Hij had iets anders willen zeggen. Maar Anke begreep hem zo ook wel.

„Nou!” zei ze gedempt. „Ik zou niet durven hoor. Zo helemaal alleen. Zeg, wat is dat?”

„De misthoorn zeker,” zei Erik schor. Maar het was de misthoorn niet die door de nacht klonk. Het was het klagend balken van een ezel! Erik stoof overeind.

„Voortmaken!” zei hij gejaagd. „Maria zal niet weten waar ik blijf!”

„Maria?” vroeg Anke verwonderd. „O ja, natuurlijk. Kijk eens hoe goed je zien kunt dat de aarde rond is, Erik. Hoe komt het dat je er niet af valt?”

„Eh . . .” zei Erik. „Ssst, Anke!”

Bij de donkere appelboom stond de ezel. Drie kinderen werkten zwijgend. Twee dieren stonden elkaar even tamelijk wantrouwig op te nemen; je kon het wit van hun ogen zien. Toen gaf Maria een van die dieren een zacht duwtje. Alsof het een ritje naar het dorp betrof, sukkelde hij weg, de twee kinderen gingen erachter aan. Eén fiets kwamen ze tegen, ze lieten er nauwelijks op. Gespannen tuurden ze naar de school, die al van verre zichtbaar was met al zijn lichten. En Pier de agent reed alléén en neuriënd de polder in.

„Eens even kijken,” sprak hij in zichzelf. „Zal wel wat meevallen. Hee, nog kinderen? Maar ja, het is vanavond feest in school! Eigenlijk te gek dat ik alleen hier in 't stikdonker rijd . . . En dat om een ezel!”

„Pssst! Langs de achterdeur!” siste Erik. Gebukt renden ze langs de muur. De stem van Frank klonk door de muur heen: „En nou zei ik nog zó, ik zei . . .”

Toen zwaaide de achterdeur al open. Een brede streep licht viel naar buiten. Een rukwind trok aan de deur.

„Doe die deur dicht!” schreeuwde iemand. Toen was het doodstil. Alleen Andreas sprak.

„Nee maar . . . Nóu moet je 'ns . . .” Zwijgend verschenen Erik en Anke in de deuropening, geheel gekleed voor hun rol, al waren ze wat bemodderd. Tussen hen in hadden ze een ezel. Met open mond staarden de anderen hen aan. Frank was de eerste die zijn stem terug kreeg.

„Dddd . . . Doe die deur dicht!” stootte hij uit. Erik deed het. De kleine zwarte ezel stapte als of hij het al vaak gedaan had, op de stapel oude zakken af en ging languit liggen. Tevreden kauwend op een bosje hooi, keek hij van de een naar de ander.

Op dat moment luidde de bel, schrill en dringend. „Opkomen!” siste meester Marcus vanuit de gordijnen. Zwijgend stelden de kinderen zich op. Plechtig schreed Ina naar voren.

*„Is aan ons, zei de ezel zacht tegen de os,
is aan ons dan het wonder beschoren?
En zij schoven opzij en Maria was blij . . .”*

Nog nooit hadden de dorpsbewoners zo'n prachtig kerstspel gezien. Er kwam zelfs een echt ezeltje in voor, dat verbaasd zijn kop van rechts naar links draaide. „De meester bedenkt ook ieder jaar wat nieuws,” zeiden de mensen tegen elkaar. Een herder kwam op. Handenwrijvend over de kou, riep hij: „Mensen, hee mensen . . .” Op dat moment rees de ezel op. „Iééééé-aaauuuúúú!” balkte hij, luid en doordringend. Het galmde door de school. In de zaal ontstond opschudding. Allemaal begonnen ze door elkaar te praten.

„Nee maar . . . Nou moet je toch 'ns . . . Nee mens, maar het is dezelfde ezel! Ik heb het wel gezegd!” Vier, vijf vrouwen door elkaar. De meester verscheen voor het gordijn.

„Pauze, dames en heren!” riep hij. „Er zal koffie worden rondgediend. En in de lokalen hangen prachtige kersttekeningen. We zullen . . .”

Maar wát ze zouden, zal niemand wel ooit te weten komen. Want de kleine zwarte ezel kwam het trapje af en de zaal in. En ook is niet te zeggen hoe alles zou zijn afgelopen als Erik hem niet in zijn nek had gegrepen. Nú wel! Weer balkte de ezel, luid en klagend.

De mensen waren gaan staan. Opgewonden riepen ze door elkaar. De stem van juffrouw Runderhoofd klonk boven alles uit: „Nou ziet iedereen 'ns wat ik alle nachten naast m'n huis heb. „'t Is geen leven!” Een ander riep: „Zelfs m'n buurman de douane, die toch niet bang is, krijgt het ervan op z'n zenuwen! 't Is . . . 't is . . .”

En toen klonk de schrille stem van juffrouw Tatelaar van achter uit de zaal. Op slag was het doodstil, want alle mensen kenden de oude vrouw.

„En nou wil ik dan 'ns iets zeggen,” zei ze met haar hoge stem. „En jou, Janna Runderhoofd. En jou, Willem, en Krina en Frank en Sannie. Ik ken je al vanaf dat ik je in de kerk gedragen heb als je gedoopt wier . . .” Een paar mannen begonnen te grinniken. Maar de juffrouw ging voort: „Het mag waar zijn dat die ezel balkt. Hij balkt hard ook! Maar vóór dat beestje weg moet, wil ik dan eindelijk 'ns zeggen dat jouw hanen, Willem, mij elke nacht om één uur én om vier uur én om zes uur wakker schreeuwen. Dat jouw garnalenauto, Gentil van Houte elke ochtend uren staat te ronken vóór je vertrekt. Dat Sizoo's tractor een lawaai maakt waar een heel dorp van wakker ligt. Dat Krina's televisie naast m'n muur zó hard aanstaat dat ik de nieuwsberichten kan verstaan. Ik ben niet kinderachtig. Maar het gáát vervelen, andermans nieuwsberichten. En dan heb ik van de jachthond van Frank Donders nog niet eens gesproken.”

Ze schepte adem. De mensen keken elkaar verlegen aan. „Nou nou,” mompelde iemand. Maar een vinnige stem zei schel: „Ja ja, je moet nodig dat vreemde schorremorrie de hand boven 't hoofd houden!” En daar werden alle mensen stil van. Zó boos werd hier niet vaak gesproken.

Juffrouw Runderhoofd keek zegevierend rond.

Toen stond Eriks vader op. „Dan moet je toch wèl weten dat tweeduizend jaar geleden het schorremorrie ook al bij de kribbe stond,” zei hij.

Er ontstond gemompel. Een man zei: „Kom dominee, wij hebben die vreemde mensen toch geen schorremorrie genoemd?”

„Schorre-morrie,” zei Eriks vader, „is eigenlijk een verbasterd woordje. Het betekent in het hebreuws niets anders dan 'sjoor-cha-moor', zoiets als os en ezel. Zo langzamerhand hebben de mensen er 'schorre-morrie' van gemaakt. Iets dat niet zoveel waard is. Wat 't allerlaatst komt. Eigenlijk staat het er in het echte kerstverhaal niet

bij. Maar Jesaja heeft de os en de ezel bij de kribbe gezet. Al veel eerder." De onderwijzer barstte in vrolijk lachen uit. „Nee maar!” riep hij. „Wat een éinig woord! Schorre-morrie!” Hij proefde het op zijn tong. Een boer zei: „Dat heb ik nooit geweten!” En de bakkersvrouw zei aarzelend: „Maar . . . maar . . . is het dan niet te gek als we juist met het kerstfeest dat dier . . .”

„Dat heeft er niks mee te maken hoor!” riep de vinnige stem van daareven.

„O néé? O néé?” riepen drie anderen.

Toen zei een veel te hoge kinderstem benauwd: „Maar die ezel . . . die ezel uit het verhaal . . . staat daar ook van dat hij het Kindje Jezus wakker heeft gebalkt?”

De vader van Erik keek Anke aan. „Nee,” zei hij langzaam. „Nee. Daar staat bij mijn weten niets van.”

Anke zweeg. Ze was vuurrood. Achter haar stond de ezel, hij snuffelde aan Eriks mouw.

Toen barstten de mensen in vrolijk lachen uit.

„Nee,” zei Slim de schoenmaker. „Dan kan het niet, dat wij zo’n dier het dorp uitsmijten.”

„Bovendien . . .” begon Willem Willemsen, „ik had er geen erg in dat mijn hanen óók . . .”

„Mijn televisie kan wel zachter,” mompelde dikke Krina Kater.

„Ik eh . . .” zei Gentil de garnalenman, „ik kan ‘m wel wat later starten . . .”

„Ik heb nog wel een weitje verderop,” bedacht boer Sizoo. „Daar hoort niemand die

ezel! Straks breng ik 'm wel terug. Dan zeg ik het meteen tegen Wapperbaas. Ik eh . . ."

„Maar dan mag ik óók mee hè?" riep Erik. „Want mijn paardje . . . Ik bedoel . . ."
De deur ging open en Pier de agent verscheen. Brabbelend verdween Erik achter de gordijnen. Pier! Zou hij misschien . . .

Maar Pier de agent zag Erik niet eens. Hij stond al bij de burgemeester. De mensen erachter hoorden hem zeggen: „Zwaar overdreven burgemeester. Zeker, zeker. Ik heb de toestand in ogenschouw genomen. En dat beest zei niks. Dus . . ."

„Hoeft de ezel dus niet weg?" riep Erik angstig vanaf het toneel. Pier de agent draaide zich om. Hij zag Erik, die nog altijd de hals van de ezel omvat hield. Zwijgend keek hij de burgemeester aan. De kinderen en de grote mensen wachtten óók.

„Pier," sprak de burgemeester. „Je hebt je plicht gedaan. Nu ik alles gehoord en gezien heb lijkt mij de toestand in orde." Vervolgens ging hij zitten. De meester kuchte.

„En mogen wij het spel nou uitzien?" riep een vader.

Plechtig, alsof er niets gebeurd was stelden de kinderen zich op. En Anke zei duidelijk:

*„. . . De zachtmoedige dieren die hebben 't verstaan
en de herders, die waren het waardig.
Maar wie hoog is van staat,
en wie al te wijs praat,
tuk op eer, tuk op geld,
komt te vroeg, komt te laat . . ."*

Laat, héél laat in die avond keerden drie vaders en twee kinderen terug van het huisje aan de Gravenjansdijk, een pony aan een leidsel.

„Gezellig hè?" zei er een. „Nou!" zei een ander. „En weet je hoe ze die ezel noemen? Schorre-morrie!"

Een veter drop aan de kerstboom

Je zult toch drie grote broers hebben en zelf nog maar drie jaar zijn! Gelukkig weet kleine Klaartje zich flink te verweren tegen alle plagerijtjes. Ook wordt ze natuurlijk wel eens een beetje verwend.

Van het komende kerstfeest begrijpt ze nog niet zo veel; daar is ze echt nog te klein voor. Toch weet ze er al wat van; en ze kan een heleboel vertellen. Dan schitteren haar oogjes, haar hoofdje schudt heftig en met haar handjes wijst ze hoe mooi en hoe groot . . .

De familie Overhof is thuis. De lamp in de huiskamer is al vroeg aangedaan. Nog twee nachtjes slapen, hebben de jongens hun zusje gezegd, en ze helpen haar om twee vingers op te steken. „Is het dan Kerstmis?” vraagt Klaartje.

„Ja, dan is het Kerstmis.”

„O, dan krijgen we een kerstboom, een hele hoge.” Haar armpjes wijzen naar het plafond: „zó hoog.”

Op de kerstbomenmarkt heeft ze ze al gezien, honderden bomen van klein tot groot. Morgen mag ze er een gaan kopen met vader en de broers.

Verleden jaar is ze ook meegeweest. Toen duwde moeder haar nog in het wandelwagentje. Op het ogenblik dat ze het allemaal eens waren en er een boom gekocht was, lag Klaartje met een scheefgezakt hoofd heerlijk te slapen! Maar dat zal nu niet meer gebeuren, want ze kan al best meelopen.

„Als het zo doorgaat kunnen we morgen met de slee.“ Ze volgen vaders blik naar buiten, waar de sneeuw in dichte vlokken op de grond valt.

„Ha fijn,“ roept Steven, „hoeven we dat prikding niet te sjouwen!“

„En Klaartje zetten we er bovenop.“ Reuze idee vindt Jan dat. Maar bij zijn kleine zus valt het niet bepaald in goede aarde. Ze wil meehelpen, want nu is ze al groot.

Hardop droomt ze van alle mooie dingen die aan de boom komen te hangen: ballen, slingers, engeland-haar. Ze bedoelt engelen-haar, maar dat is een beetje moeilijk. De jongens helpen met opnoemen: een vogeltje, een kerstman, een huisje. Een toetertje, weet Klaartje nog, en moeder herinnert aan de ster bovenin. „Kransjes ook, die je echt op kan eten, van suiker en chocola.“

Jans tong komt al met een puntje naar buiten als hij eraan denkt. „En voor allemaal een pakje in rood papier,“ zegt Steven.

Om beurten helpen ze met de opsomming tot ze alles gehad hebben. Iedereen zit na te denken of er iets vergeten is. Met een ruk gaat Klaartjes hoofd omhoog. „En nog een veter drop . . .“

Ze barsten in lachen uit. „Haha, een veter drop aan de kerstboom, ik zie het al,“ giert Jan.

Van die uitbundigheid begrijpt hun zusje nu echt niets. Ze trekt een verdrietige pruillip. Zoals meestal komt de oudste broer haar te hulp. Robert troost een beetje en probeert uit te leggen dat dat niet kan. „Een veter drop hoort niet aan de kerstboom, echt niet.“

„Waarom niet?“

„Nou daarom niet, dat zie je nooit.“

„En ik wil een veter drop aan de kerseboom." Van boosheid zegt ze het verkeerdt. Steven heeft zijn mond al open. „Hu, kerseboom!" Moeder geeft een wenk. „Nu is 't genoeg, jongens."

Ze moet haar dochter nog al eens in bescherming nemen tegen de broers, ook al kan het kleine ding met haar drie jaar al aardig haar woordje doen.

De volgende dag komen ze met een pracht van een boom thuis. Hij ligt met riemen stevig vastgebonden op de slee. Klaartje danst op haar laarsjes door de sneeuw. „Wat een mooie boom is mijn kerstboom, papa."

Op haar manier helpt ze het gevaarte naar binnen brengen.

Moeder schrikt een beetje. „Jongens, wat een hoge. Hadden jullie geen kleinere kunnen kiezen?" Het lijkt wel of ze ieder jaar met een groter exemplaar komen aanzetten.

„Nee moeder . . . of . . . nou ja, er waren wel kleinere, maar we wilden er een vanaf de grond." Robert verdedigt hun keus. Vader lacht er maar een beetje om en moeder schikt er zich dan maar in, al is het met een zucht.

't Staat natuurlijk machtig, die boom in zijn volle lengte in de erker. Dat het er een beetje vol door wordt kan de jongens niet schelen.

's Avonds, als Klaartje naar bed is, tuigen ze hem op. Het lijkt nu nog voller. De hele kamer wordt beheerst door de kerstboom. En alles zit erop of eraan: de ballen, de slingers, de kransjes, de pakjes, de ster . . .

Vol trots roepen de jongens er hun ouders bij.

„Wat zal Klaartje hem schitterend vinden," zegt moeder.

„Ja, eh, ja, dat denk ik ook," antwoordt vader een beetje weifelend.

De kruidenier verderop in de straat is nog lang bezig die avond. De winkel moet voor de kerst aan kant. Het is erg druk geweest. Samen met zijn vrouw is hij aan het opruimen. Dozen worden gesloten, laden gaan dicht, kisten moeten worden opgestapeld.

„Piet, waar zet je die trommel met drop?” vraagt de kruideniersvrouw.

Haar man kijkt op: „Drop?”

„Ja, veters drop.”

„O die, zet die maar links onderaan op de plank.”

Hij werkt verder, zegt dan plotseling: „Wat die Overhofs vandaag bezielde heeft mag Joost weten.” Hij begint te lachen als hij eraan denkt. Door de drukte is het eigenlijk niet eens goed tot hem doorgedrongen hoe gek het wel was.

’s Morgens waren Jan en Steven vlak na elkaar in de winkel geweest. Jan verliet net de zaak met een reep chocola en een veter drop, toen zijn broer binnenkwam.

„Hee, jij hier?”

„Ja, een boodschap. Mag het?” Weg was Jan.

Steven kocht een pakje kauwgom en een veter drop. Met de zwarte sliert in de hand stapte hij de deur uit en liep Jan tegen het lijf, die had staan wachten. Binnen kon de kruidenier precies horen wat de jongens zeiden.

„Op wie wacht je eigenlijk?”

„Op jou natuurlijk.”

„Niet nodig hoor.”

„Goed, ik ga al. Zeg wat heb je daar. Heb jij een veter drop gekocht?”

„Nou, wat zou dat?”

Een schaterlach, een paar onverstaanbare woorden, en nog een lach. Grinnikend waren ze samen verdwenen. „Je houdt je mond hoor,” was het laatste dat er te horen viel.

Later kwam mevrouw Overhof boodschappen doen. Ze had van alles nodig voor de feestdagen. „Och, doet u er nog een veter drop bij voor de kleine meid.” Niets bijzonders, alleen een beetje toevallig. De kruidenier had er niet verder bij stilgestaan. In de middag stapte de oudste, Robert, de winkel binnen. Ook een boodschap, en ook een veter drop. Wel een beetje erg toevallig, achteraf bekeken . . .

Terwijl hij het aan zijn vrouw vertelt, gaat de bel over. Zeker een klant die iets vergeten heeft. Het mag wel niet na sluitingstijd, maar zo vlak voor de feestdagen . . . De kruidenier draait de deur van slot.

Meneer Overhof steekt zijn hoofd om de hoek. „Goedenavond samen, kan ik nog wat sigaretten meenemen? Helemaal vergeten!” Het merk dat meneer altijd koopt wordt al op de toonbank gelegd. „Enne,” meneer Overhof aarzelt even, „jullie verkopen toch ook drop, veterdrop?”

„Twee voor een kwartje, links onderaan op de plank,” zegt de kruidenier veelbetekenend tegen zijn vrouw.

„Bedankt en prettige kerstdagen.”

Klaartjes vader vertrekt met twee dropveters in zijn jaszak.

Voordat ze naar bed gaan sluit meneer Overhof alle deuren af. Mevrouw controleert of de lampen uit zijn. In de voorkamer brandt een schemerlampje. De kerstboom staat in het halfdonker. Voordat ze het lichtje uitdoet, hangt moeder een zwarte sliert over een van de laagste takken van de boom.

Terwijl ze de trap opgaat, glipt vader de kamer binnen. Bij het schijnsel van de ganglamp kan hij de dingen maar vaag onderscheiden. Uit zijn zak trekt hij een lange dropveter en schuift die over een tak. Hij merkt niet dat de tweede veter mee naar buiten is gekomen en aan een slinger blijft haken . . .

De volgende morgen vroeg sluipt Robert in pyjama naar beneden. Hij kijkt verder niet naar de boom, hangt er alleen iets aan. Voorzichtig gaat hij de trap weer op en kruipt in bed.

Jan en Steven volgen een poosje later. Ze willen samen voor een verrassing zorgen. „Och, laten we ze alle twee maar ophangen,” zegt Steven. „We hebben ze er nou eenmaal voor gekocht.”

De voorkamer blijft dicht tot iedereen aangekleed beneden is. Klaartje staat te springen van ongeduld. „Vandaag is het Kerstmis, nu gaan we naar de kerstboom kijken!”

Eindelijk doet vader de deur open. Op alle gezichten is spanning te zien. Maar niemand merkt het van de anderen. Iedereen kijkt naar de boom en naar Klaartje. Ze holt als eerste de kamer binnen. De boom is prachtig, zo hoog en zo schitterend versierd. Ze kan van blijdschap niet stilstaan. „Ik vind hem ècht mooi, heel echt mooi.“ Dan gaat ze hem nauwkeuriger bekijken.

De anderen komen dichterbij. Vader en moeder zien elkaar stilletjes lachend aan. Plotseling een juichkreet: „O, een veter drop aan de kerstboom!“

„Die is voor jou, pak hem maar,“ zegt vader. „Hee . . .“ De veter hangt op een heel andere plaats dan hij de vorige avond heeft uitgekozen! Moeder wil ook iets zeggen, maar er klinkt een volgende uitroep: „Nòg een veter drop, en nòg een!“ Tot grote verrassing van de hele familie komt de ene zwarte sliert na de andere te voorschijn. Zes veters drop in de kerstboom . . .

Met haar handjes vol staat Klaartje daar. Dan begint ze met een groots gebaar uit te delen, voor allemaal is er een.

„Ik wist het wel,“ zegt ze glunderend.

Steven port Jan in zijn ribben: „Wat een mop!“

Robert tilt zijn zusje hoog op. Vader geeft moeder een arm. Zo staan ze, stil ineens, bij de grote boom. Het is een vreemd begin van de kerstdagen, maar wel een goed begin.

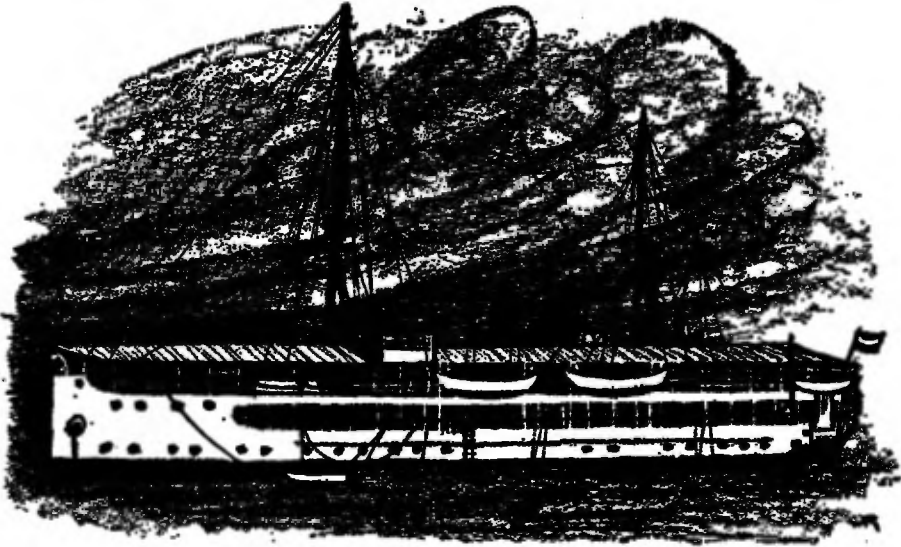
Later zal Klaartje meer van het kerstfeest begrijpen. Nu voelt ze alleen iets van de liefde voor elkaar.

Maar ze zal nooit vergeten dat het voor haar begon met die ene veter drop aan de kerstboom.

Nou ja, die ene . . .

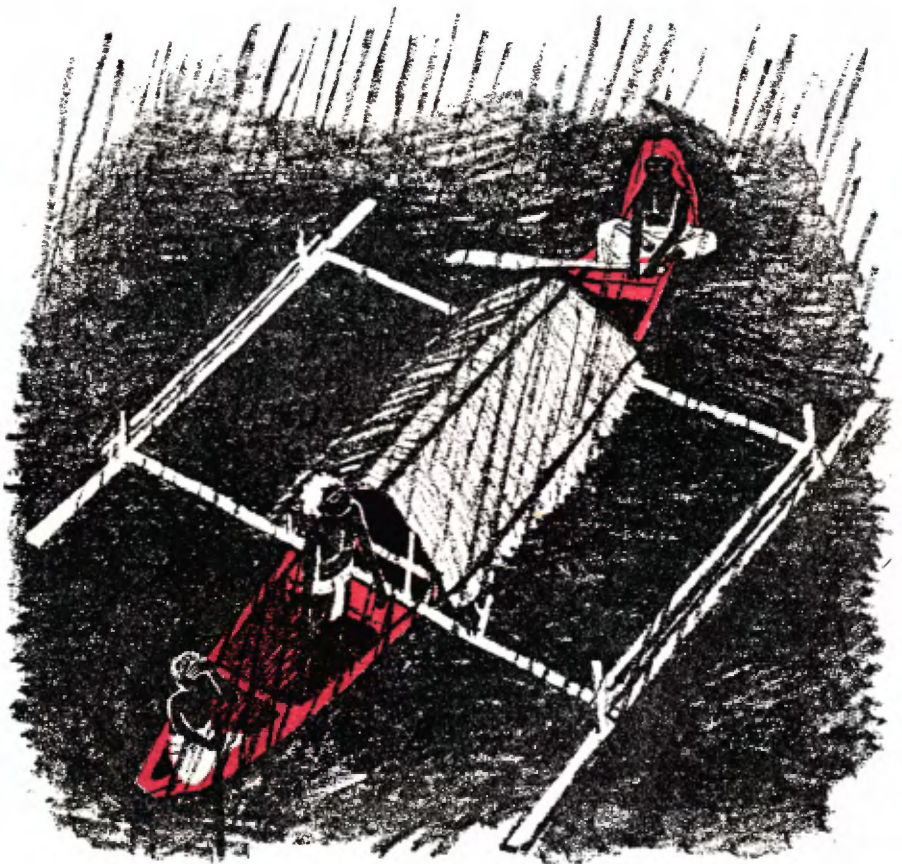
Een onverwacht kerstfeest

Bijna een halve eeuw geleden, toen Indonesië nog Nederlands Oost-Indië was, lag Hr. Ms. 'Van Doorn', een wit geschilderd opnemingsvaartuig van de Koninklijke Marine, gedurende drie achtereenvolgende zondagen - want de eerste kerstdag viel op een maandag - ten anker voor de zwaar beboste kust van het eiland Misoöl. De zeeën en talrijke koraaleilandjes rondom het schaars bevolkte Misoöl - ongeveer zo groot als de provincie Gelderland en gelegen tussen Ceram en de Vogelkop van Nieuw-Guinea - waren nog nooit in kaart gebracht. Vandaar dat de schepen van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij er met een boog omheen voeren. Na de eerste wereldoorlog vestigden zich een paar ondernemende Oostenrijkers op de noordkust van Misoöl om er kokospalmen te planten. De van de Kei-eilanden aangevoerde koolies hakten zeer veel bomen om en maakten het terrein gereed voor de aanplant. De zware ijzerhouten stammen van de met veel moeite omvergekregen woudreuzen vertegenwoordigden een grote waarde, maar de K.P.M. wilde eerst een schip sturen om de lading weg te halen als ze over een goede zeekaart van de wateren rond Misoöl beschikte. Zo kwam het, dat de hydrografische dienst van de Koninklijke Marine de commandant van Hr. Ms. 'Van Doorn' opdracht gaf met de eerst stelselmatige opneming van Misoöl en omgeving te beginnen.

Een boeiend werk, dat de uit zestig koppen bestaande bemanning van de 'Van Doorn' volledig in beslag nam. Vooral de jonge zeeofficieren beleefden tal van avonturen als er triangulatiebakens werden gehesen in hoge bomen en zij uren lang met een sextant van een boomtop uit hoeken maten tussen andere bakens. Of als ze er lange dagen op uit waren met de stoomsloep, om de zeediepten en riffen in kaart te brengen. Ze genoten van het veel bevredigend gevende werk: geleidelijk een zeekaart te zien ontstaan van een nog vrijwel onbekend gebied.

De 'Van Doorn' was, behalve door een achttal officieren, enkele Europese onderofficieren en matrozen, bemand met inlandse matrozen, afkomstig uit alle delen van de Indonesische archipel: Javanen, Soendanezen, Menadonezen en Ambonezen. Eens in de vijf of zes weken voer het schip naar Ambon om water, kolen, een zestal koeien als slachtvee en levensmiddelen te laden. En, wat heel belangrijk was, de 'mail' te halen. Brieven uit het verre Nederland deden er meestal ongeveer zes weken over om Ambon te bereiken en het kon dus wel drie tot vier maanden duren voordat men antwoord kreeg op een brief naar huis. De gedwongen samenleving in de tropen op een klein schip - dat nog geen koelinstallatie aan boord had, zodat men na een week na de 'verversingstijd' op Ambon vrijwel geheel was aangewezen op ingeblikte levensmiddelen - stelde bijzondere eisen aan aanpassingsvermogen en verdraagzaamheid. Het is dus wel te begrijpen, dat drie achtereenvolgende zondagen de stemming aan boord tot het nulpunt hadden doen dalen. Er viel dan ook werkelijk niets te beleven. Het was grauw, regenachtig weer. Boven de sombere kust met hier en daar een enkel zandstrandje tussen ondoordringbare mangrovenbossen, joegen lage grijze wolken. Er hing een klamme, vochtige atmosfeer; de zon had zich al in geen dagen laten zien. Af en toe kletterden tropische regenbuien op het houten tentdak en verdween de kust achter een gordijn van water.

De beide stoomsloepen, die dagelijks kort na zonsopkomst werden uitgezonden en tegen de avond terugkwamen met een rijke buit aan gegevens voor de zeekaart, hingen in de takels. De tekenbladen in de tekenkamers waren afgedekt; het werk lag stil en menigeen bekwam nu een gevoel van verlangen en heimwee naar familieleden of vrienden. In de laag gelegen hutten, waarvan de patrijspoorten moesten worden gesloten vanwege de ruwe zee, werd het warm en benauwd; ook op het vochtige bovendeck was het onaangenaam.

De uren kropen traag voorbij. In de longroom van de officieren werden op de grammofoon de al tot vervelens toe gehoorde platen afgedraaid en de bridgers verweten elkaar verkeerde biedingen te hebben gedaan. Van een 'kerstsfeer' was geen sprake, al had de hofmeester ook nog zo z'n best gedaan om op kerstavond met een feestmaaltijd voor de dag te komen. De stemming bleef mat en iedereen snakte naar het

einde van deze gedwongen vrije dagen. Men kon het zelfs horen aan de onverschillige manier waarop de Javaanse schepelingen hun gamelaninstrumenten bespeelden. Af en toe loeide het laatst overgebleven magere rund, dat op het achterdek een zielig bestaan leidde totdat ook voor hem de tijd zou zijn gekomen om de voorraad vers vlees aan te vullen. Ja, déze 'Van Doorn' was nu wel een geheel ander schip dan op drukke werkdagen op het terrein van actie!

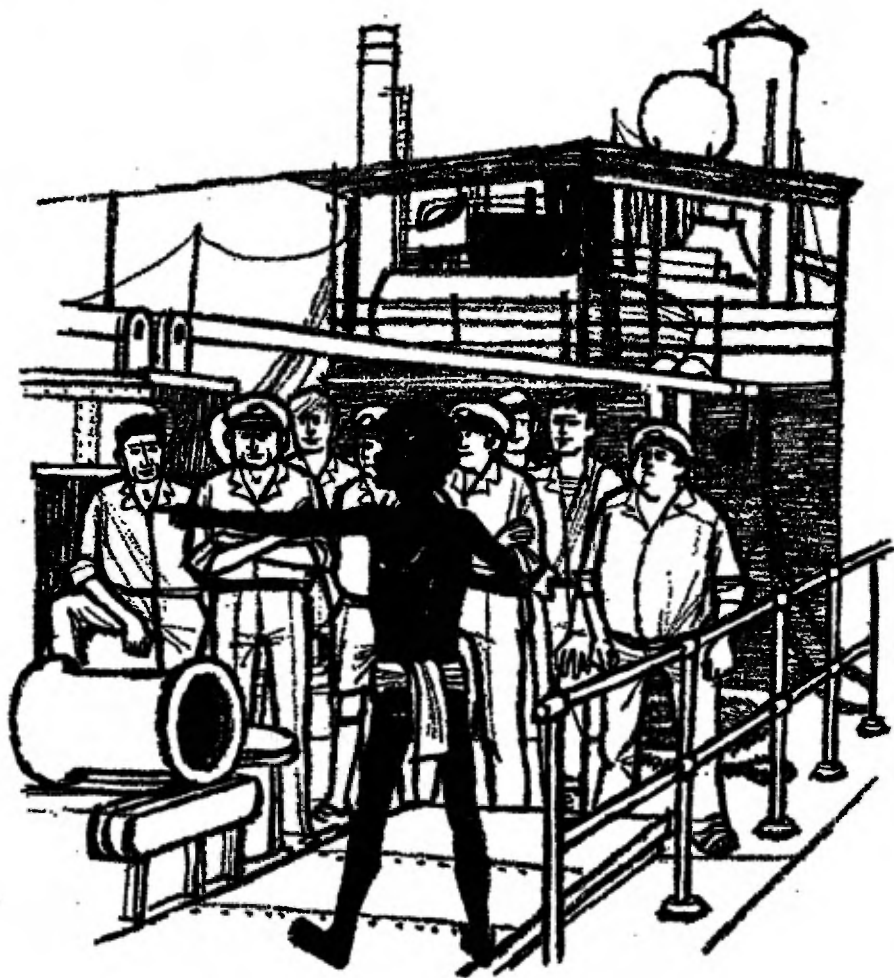
Geheel onverwachts kwam er verandering in deze trieste 'kerstviering'. Op de eerste kerstdag, een uur na zonsondergang - het was dus al stikdonker - hoorde men plotseling stemmen op korte afstand van het schip. Het goot van de regen en ondanks de felle lamp bij de valreep, die de zee bescheen, was er niets te zien. Even

later kwam een grote vlerkprauw met een paar slechts in lendendoek geklede Alfoeren langsij. Een lijn werd overgegooid en een der Alfoeren, een tanige oude man met een woeste bos krulhaar, sprong als een aap zo vlug op het bordes van de statietrap. Er kwamen wel eens Alfoeren aan boord met stukken schildpad, tritonhorens of oude porseleinen borden om deze te ruilen tegen kledingstukken, of wel om zich door de dokter te laten behandelen tegen framboesia, waarvoor ze dan een injectie kregen. De laatste weken had men op deze verlaten zee geen rondzwervende prauwen meer gezien. Dit nachtelijk bezoek moest dus wel een bijzondere betekenis hebben. De bemanning van de 'Van Doorn' was direct vol belangstelling. Iedereen hing over de verschansing, blij, dat er misschien iets te beleven zou zijn.

De oude Alfoer keek naar de gezichten, die hem aanstaarden en wees met een driftig gebaar in noordelijke richting.

„Wat wil je?” vroeg de commandant hem in het Maleis.

Nu volgde een moeizaam gesprek. Het Maleis van de Alfoer was bijna niet te begrijpen, maar na enige tijd werd het toch wel duidelijk, dat hij gekomen was om hulp in

te roepen voor een vlerkprauw, die bij een van de koraaleilandjes om de noord in de branding aan stukken was geslagen. Aan boord bevonden zich drie mannen, een vrouw en enkele kinderen, waarvan de jongste, een zuigeling van enkele maanden, 'sakit kras' - dat betekent: ernstig ziek - was. Op weg van de westkust van Nieuw-Guinea naar de noordkust van Misoël was het van boombast gemaakte zeil aan flarden gescheurd, de prauw bevond zich aan lager wal, vlak bij het kustrif, kwam in de branding terecht en werd op de kust gesmeten.

De Alfoer, die dit relaas deed en zich 'paai toea' - dat betekent: oude baas - noemde was weliswaar dicht in de buurt geweest met zijn prauw, maar had geen hulp kunnen bieden. Paai toea was een oude bekende voor de 'Van Doorn'. Hij had de verleiding niet kunnen weerstaan om zich meester te maken van de lange lappen katoen waarmee het bamboe-geraamte van de voor de opnemings onmisbare triangulatiebakens was bekleed. Enkele malen had hij zelfs hoge bommen bij de voet doorgebrand om het kostbare katoen te bemachtigen. Hij was er zich natuurlijk helemaal niet van bewust, dat hierdoor de opnemingswerkzaamheden ernstig werden belemmerd, maar de zwaarte van zijn vergrijp was hem wel duidelijk geworden toen hij de kampong Waigama, gelegen aan de noordkust van Misoël, had bezocht en de aldaar gestationeerde politiepost een grote hoeveelheid katoen in zijn prauw vond. Paai toea werd gestraft en moest vele weken onkruid wieden in de kampong Waigama.

Sindsdien hadden de Alfoeren de bakens van de 'Van Doorn' met rust gelaten. Na zijn straf tijd was 'Paai toea' verschillende malen langszij van het opnemingsvaartuig gekomen om jonge klappernoten te brengen naar het schip van de Kompenie, dat, om voor hem onverklaarbare redenen, vele eilandjes en ook wel droogvallende koraalriffen voorzag van kostbare witte kegelvormige toptekens en vlaggen.

De reactie van de commandant op het relaas van de oude Alfoer kwam direct.

„Stoom stoken en zodra er voldoende druk in de stoomleiding is, het anker hieuwen, en de beide stoomsloepen en vletten strijken.” Al beschikte hij over een voorlopige kaart van het riffengebied om de noord, een nachtelijke navigatie zonder enige mogelijkheid van plaatsbepaling zou te riskant zijn indien er geen sloepen voor het schip uitvoeren om tijdig te kunnen waarschuwen voor ondiepten.

Alle hens kwam in de weer, de stokers wierpen kolen op het vuur, de vlerkprauw werd op sleeptouw genomen en na het lichten van het anker en strijken van de sloepen voer de 'Van Doorn' langzaam om de noord.

De stoomsloepen, ieder bemand met een officier, een Javaanse kwartiermeester, een zestal inlandse matrozen en een stoker, bleven voor het schip uitvaren. Een der matrozen hing aan stuurboord vooruit in de lodingmat en hield het handlood gaande. Na de loodlijn enkele malen te hebben rondgezwaaid liet hij de lijn los, die dan met het lood vooruit schoot en in zee plonsde. Als de loodlijn recht op en neer stond zong de loder de lengte van de uitgelopen loodlijn af. „Géén grond, 12 meter.” Of: „Géén grond, 14 meter.” Af en toe werd er gestopt om met het lodingtoestel aan de spiegel van de sloep bevestigd, de werkelijke diepte te bepalen: 45 meter, 50 meter enzovoort. Een plotselinge vermindering van de diepte kon betekenen, dat een der riffen te dicht was genaderd. Wel bemoeilijkten de telkens invallende buien de navigatie heel erg, maar na enkele uren kon tijdens een regenrijke periode het donkere silhouet van het met hoge bommen begroeide eilandje worden verkend.

„Api!” (vuur) riep Paai toea, die naast de commandant op de brug stond. Met zijn scherpe ogen had hij het eerst gezien dat de schipbreukelingen een vuur hadden ontstoken.

Er volgden spannende momenten. De 'Van Doorn' hield zo dicht mogelijk bij het kustrif op en neer en in de bundel van het zoeklicht zag men de witte brandingsrand, het wrak van de prauw op het smalle zandstrandje en de schimmen van enkele mensen rondom de hoog oplaaierende vlammen.

Een landing met de vlet op deze plaats leek onverantwoord, maar enkele honderden meters om de oost stond veel minder branding en daar zou men het wel kunnen proberen. De 'Van Doorn' voer langs de zuidkust van het eiland en vond een goede ankerplaats achter een beschutting gevende uitstekende punt van het rif.

De stoomsloep met de vlet erachter ging naar de wal; vlak bij het rif werd de vlet losgelaten, met vier man aan de riemen en een officier aan het roer. Met de kop op zee werden de riemen gestreken om, telkens als een roller aan kwam stormen, krachtig op te halen. Dit was zeemanswerk, een kolfje naar de hand van de jonge kerels in de vlet. Langzaam kwamen ze dicht bij het steile zandstrandje, waar de zee tegenaan joeg. De schipbreukelingen hadden het vuur verlaten en wachtten in spanning op redding. Net voordat er opnieuw een bui inviel zag men aan boord van de 'Van Doorn' dat de vlet op het strand schoof en de roeiers eruit sprongen. Een dicht watergordijn onttrok nu het eilandje aan het gezicht. Het duurde vele minuten voordat de bui was overgedreven, maar intussen was de vlet erin geslaagd door de branding op het kustrif te komen en een tros over te geven aan de stoomsloep, die haar naar boord terugbracht.

Even later konden de Alfoeren worden ontscheept. Eerst de nog jonge vrouw, met de in een lap gehulde zuigeling in haar armen, daarna de beide andere kinderen en tenslotte de vader van het gezin en nog twee mannen. Het was op hun gezichten te zien dat ze opgelucht waren en ze vertelden Paai toea met wilde gebaren wat ze hadden beleefd. De vrouw met haar jongste kind werden direct naar de ziekenboeg gebracht. Het kind rilde en had hoge koorts. De dokter vermoedde dat het een aanval van malaria was en diende medicijnen toe; maar hij zag de toestand minder erg in dan in het begin leek.

Al gauw daarna genoten de Alfoeren van rijst met droge visjes, eendeëieren en sambal. Ze zaten gehurkt op dek, temidden van vele inlandse bemanningsleden en voelden zich helemaal op hun gemak.

De sloepen werden gehesen, de nachtelijke reddingsmanoeuvre was met succes volbracht. De commandant besloot om de volgende morgen te laten onderzoeken of er nog iets van de prauw en de schamele inventaris zou zijn te bergen.

De rust was weergekeerd aan boord van Hr. Ms. 'Van Doorn'; maar dank zij het feit dat men mensen had kunnen helpen, was de sfeer van verveling en irritatie als bij toverslag verdwenen.

De Javanen gingen achter de gamelan zitten en sloegen met geestdrift een feestlied uit hun bronzen instrument. En de officieren, in de longroom bijeen, zongen uit volle borst oude en nieuwe Nederlandse volks- en kerstliederen.

Alleen Karel - zoals de bemanning de laatste der overgebleven sapi's (runderen) noemde - loeide even melancholiek als voorheen.

Dank je wel, kindje

Ik ben het hondje van Simon de schaapherder. En ik ben verdrietig. Want Simon is boos op mij.

Waarom? Vanmiddag had ik zo'n honger. Ik snuffelde overal rond. En daar rook ik vlees! Gebraden vlees! Het rook zo heerlijk. Ik had het al tussen mijn tanden. Hap, weg was het.

Toen kwam Simon. Hij schreeuwde heel hard tegen mij. En hij gaf mij een schop. Ik schrok zo! Ik rende weg.

Simon is boos op mij. Dat vind ik heel erg. Ik durf niet naar Simon toe te gaan. En ik wil toch zo erg graag bij hem zijn. Wat moet ik toch doen?

Kijk, daar loopt Simon. Hij gaat zeker naar de velden. Ik zal achter hem aan lopen. Een heel eind achter hem. Dan ziet hij me niet. Hij gaat naar de schapen. Hij moet zeker weer op ze passen vannacht. 's Nachts zijn de wilde dieren wakker. Die hebben honger. Die willen wel een schaap opeten. Maar Simon past goed op de schapen. Hij jaagt de wilde dieren weg. Hij heeft een grote dikke stok bij zich. Een knuppel. Daar zijn de wilde dieren bang voor.

Ik ga mee. Als de wilde dieren eens boos worden . . . Als ze grommen tegen Simon . . . Dan zal ik op mijn baas passen. Ik zal ze bijten. Ja, ik zal ze zo bijten, dat ze hard weglopen!

Kijk, nu is Simon bij de andere herders gekomen. Ze praten samen. Zou ik nog wat dichterbij komen? Het wordt al donker. Simon ziet mij misschien niet. Ik zal heel voorzichtig doen. Als ik maar in de buurt van mijn baas ben!

Het wordt nu helemaal donker. De herders maken een vuur. Dat is lekker warm. Er liggen al takken klaar. Kijk, nu gaat het vuur branden. Ik krijg het koud. Maar ik durf niet dicht bij het vuur te komen. Als mijn baas nog boos op me is . . . Misschien krijg ik een klap met de knuppel. Ik blijf maar hier.

De wilde dieren durven niet dicht bij het vuur te komen. Wilde dieren zijn bang voor vuur. Ik ben niet bang. Alleen wel een beetje voor Simon, vandaag.

Simon is ook niet bang. Hij is voor niemand bang. Hij is een heel sterke grote baas. Het is stil in de nacht. Alleen het vuur knettert. De herders zeggen niet veel. Mijn ogen gaan haast dicht. Maar ik wil niet slapen. Ik pas op mijn baas.

O - wat is dat nou? Het wordt zo licht. Is het ineens dag geworden? Ik begrijp het niet. Ik kijk naar mijn baas. Wat is dat? Mijn baas springt op. Hij schrikt ergens van. Heel erg. Hij is bang! Wat is er dan? Hij moet niet bang zijn. Ik ben er toch. En ik heb niets geroken, waar je bang voor moet zijn. Is hij bang voor het licht?

O, ik zie het al. Het licht is geen dag. Daar staat een licht-man bij de herders. Hij is heel mooi. Hij is helemaal van licht. Voor hem behoef je niet bang te zijn, Simon. Hoor, hij praat tegen de herders. Wat zegt hij? Ik kan het niet verstaan. Maar Simon is niet bang meer. Dat zie ik wel.

En wat hoor ik daar? Muziek? Is er feest? Hoor, er wordt gezongen. Het is ver weg. Maar het komt naderbij. Hoort Simon het niet? Ja, hij hoort het ook. Wie zingt daar? Nu komt het heel dichtbij. Het licht zingt! O, ik zie het, ik zie het! Wat is dat mooi! Het licht heeft vleugels. En het zingt zo mooi! Ik heb nog nooit zoiets moois gehoord. Simon hoort het ook. Zijn mond gaat open, zo verbaasd is hij. Mooi, hè Simon? Kon ik maar bij je komen staan. Konden we maar samen luisteren naar het zingende licht. Maar ik durf nog niet. Misschien ben je nog boos op me.

Ach, nu gaat het licht weer weg. Het gaat naar de sterren toe. Zijn de sterren zelf komen zingen? Ik weet het niet. Het wordt weer donker. Waar is het vuur nu? Ik zie het niet meer. O, daar is het. Wat een klein vlammetje in al dat donker. Wat doet Simon nu? De herders zijn blijven staan. Ze praten met elkaar. Wat gaan ze nu doen? Ze gaan weg!

Maar dat kan toch niet! Wie moet er dan voor de schapen zorgen? Moet ik dat doen? En wie zorgt er dan voor mijn baas? De herders gaan weg van het vuur. O, het vuur zorgt wel voor de schapen. Wilde dieren zijn bang voor het vuur. Maar Simon heeft geen vuur bij zich. Ik moet voor Simon zorgen. Ik ga mee. Maar ik blijf niet dicht bij mijn baas. Dat durf ik nog niet. Ik zal achter hem aan gaan. Ik zal goed opletten. Als ik een wild dier ruik, blaf ik. Heel hard.

Waar gaan de herders heen? Gelukkig, ik ruik geen gevaar. Ik moet goed op Simon passen. Wat doen de herders nu? Ze gaan ergens naar binnen. Er is licht. Zal ik er ook heen gaan? Misschien woont daar iemand die mijn baas kwaad wil doen. Ik ga er heen. Ik zal de wacht houden, buiten.

Hier is mijn baas naar binnen gegaan. Wie is er binnen? Ik zal voorzichtig om een hoekje kijken. Ik kan het niet zien. Zou ik naar binnen durven gaan? Ik zal het proberen, heel voorzichtig.

Nu ben ik binnen. Hier is het lekker warm. Het ruikt naar dieren. Maar niet naar wilde dieren. Er is een man bij de herders. En een vrouw. Ze heeft vriendelijke ogen. Wat heeft ze daar? Wat laat ze zien aan de herders? Het is een kindje. Ach, wat een

lief kindje! Ik zou wel op hem willen passen. Als ik naar het kleine kindje kijk, word ik rustig. Ik word blij. Ik durf wel dichterbij te komen. Simon zal niet boos zijn als ik dat doe. Ik kom heel dicht bij het kindje. Ik doe mijn ogen dicht. Het kindje is zo lief, ik houd van hem. Ik wou, dat het kindje mij ging aaien. Over mijn kop.

O - het gebeurt ook! Legt het kindje nu zijn handje op mijn kop? Ik doe mijn ogen open. Het is een gróte hand, die op mijn kop ligt. Het is de hand van . . . Simon! Het is de hand van mijn baas, mijn eigen baas. Ik piep zachtjes. Ik draai mijn kop schuin. Ik lik die grote hand van mijn baas. Hij kriebelt achter mijn oor. Hij is niet meer boos op mij! Ik zwaai met mijn staart, ik ben zo blij! Ik doe mijn ogen weer dicht. Ik houd zoveel van mijn baas!

Nu moet ik meelopen. De baas gaat weg. Ik kijk nog even om naar het kindje. Naar de vrouw met de vriendelijke ogen. Naar de man. Hij kijkt ook naar het kindje. Hij vindt het ook lief. Dag kindje. Ik ga mee met mijn baas. Slaap maar lekker bij je moeder.

De herders praten samen. Ze zijn ook blij. Ik zie het in hun ogen. Simon is ook blij. Ik zwaai met mijn staart zo hard als ik kan. Ik duw mijn neus in Simons grote hand. Ik ben zo blij! Toen we bij het kindje waren, toen was Simon niet boos meer op mij! Toen was alles zomaar goed. Dank je wel, kindje!

De weg van de drie koningen

Midden in de kamer van de Provençalse boerderij knapte en knetterde het houtvuur. Grootvader zat in zijn leunstoel naar het spatten van de vonken te kijken, maar Brigitte had daar geen tijd voor.

Vader en moeder waren in het oude fordje al vroeg met Raoul naar de stad gereden voor de kerstboodschappen.

„Jij bent vorig jaar mee geweest,” had moeder gezegd, „jij blijft nu maar thuis, anders is grootvader zo lang alleen!”

Het was wel een teleurstelling voor Brigitte geweest: tegen Kerstmis waren de winkels in de stad Aix-en-Provence nog mooier dan anders. Zij wist nog precies hoe het een jaar geleden geweest was: in het grote warenhuis had een kerstboom vol lichtjes gestaan die wel tot de zoldering reikte, en ze had van vader een roze koek gekregen in de vorm van een hart met suiker en engeltjes erop. Die koek had ze pas in de zomer opgegeten, omdat de vliegen er toen op af kwamen, en toen zelfs had zij het nog jammer gevonden. En moeder had op ijs getrakteerd en ze had een nieuwe jurk gekregen, die nu nog altijd haar zondagse was.

Moeder had wel aan haar gezichtje gezien hoe groot de teleurstelling was.

„Weet je wat?“ had ze gezegd. „Dan mag jij in de tijd dat we weg zijn het kribbetje in orde maken!“

Het kribbetje! Brigitte was er helemaal door opgefleurd!

Nu moet je weten dat in de Provence, de streek in het zuiden van Frankrijk waar Brigitte woonde, bij de boeren het kribbetje de plaats van onze kerstboom inneemt.

Vader had nog gauw de mooie met goudpapier beplakte kist van de zolder gehaald waar alles in opgebouwd moest worden en die daar nu alweer een jaar op Kerstmis had staan wachten. Kijk, de stenen waarmee je zo fijn rotsen maken kon, lagen er nog in. Nieuw mos voor de paadjes kon ze achter de boerderij in het bos wel vinden. Ze was het gauw gaan halen. Met het muilezelpad en het brede pad voor de karretjes was zij vlug klaar. Een stukje spiegelglas tussen twee stenen met wat mos eromheen werd een meer!

„Kijk toch eens, grootvader, wat een mooi meertje!“

„Prachtig,“ bewonderde de oude man, „net echt!“

Gelukkig: alle figuurtjes die ze nodig had, waren er nog. Stuk voor stuk nam Brigitte ze liefkozend in haar handen: de vrouw die het Kindeke Jezus een kipje komt brengen, dat ze aan de poten vasthoudt, de kop naar beneden; dan de trommelslager met de trommel die aan koorden om zijn hals hangt en, achter hem aan, de boeren die lammetjes dragen! En dan niet te vergeten de herders met hun schapen! Het was of ze nu pas echt ging beseffen dat Kerstmis voor de deur stond.

Achterin, in het midden, zette ze de strooien hut, die van voren open was. Eerbiedig legde zij er op wat stro het Kindeke neer; zijn ouders, Jozef en Maria, hoorden daar natuurlijk vlak bij, de os en de ezel niet te vergeten!

„Heb je er wel aan gedacht, dat alle mensen zich in de richting van de stal moeten bewegen?“ klonk grootvaders waarschuwend stem.

Natuurlijk had Brigitte daaraan gedacht; dat sprak toch vanzelf! Maar, wat erger was: de Drie Koningen waren er niet! De plaats op de drempel, waar zij met hun geschenken moesten staan, was nog leeg!

„Grootvader, de Drie Koningen zijn er niet!“ riep ze verschrikt.

„Natuurlijk niet, die zijn toch nog onderweg!“ Dat was een grapje van grootvader, maar toen hij zag hoe onthutst ze keek, kwam hij goedig meezoeken. „Zij moeten er zijn; moeder heeft vorig jaar op de markt toch nieuwe gekocht.“

En ja hoor, uit een doosje kwamen ze tevoorschijn, in watten verpakt, tegelijk met de engelen!

Eindelijk stond alles dan toch op zijn plaats, juist toen het tijd was om de soep te gaan opzetten, die moeder de vorige dag gekookt had.

Samen stonden ze nog even naar het pronkstuk te kijken, en dat was maar gelukkig ook. Want op hetzelfde ogenblik zagen ze dat de ster ontbrak die de Drie Koningen de weg moest wijzen. „Die is verleden jaar toch in brand gevlogen!“ herinnerde Brigitte zich. „Raoul had vlak eronder een kaars gezet! De hele stal had af kunnen branden!“

„Vandaag nog zal ik een nieuwe maken die nog veel mooier is,“ beloofde grootvader.

„Een staartster aan zilverdraad!“ Dat vond Brigitte een prachtig plan.

Op haar vingers telde ze af wat er allemaal nog moest gebeuren vóór het kerstavond was: de boter rondbrengen, moeder helpen met bakken, alles vóór Kerstmis nog een goede beurt geven, en o, nog veel meer, te veel om op te noemen. Hoe zou ze ooit klaar komen? De middag vóór Kerstavond wilde ze met de andere kinderen mee de

Drie Koningen tegemoet.

Die kwamen uit Aix, maar ze konden langs drie wegen hun dorpje Tavernes bereiken. Het was altijd maar de vraag welke weg ze zouden nemen!

Elk jaar trokken de kinderen van Tavernes in een lange stoet erop uit, maar nog nooit was het hun gelukt ze te zien te krijgen. Moeder was, toen ze nog op school ging, ook altijd meegegaan. Maar mis hoor, geen Koning gezien!

De grote kinderen geloofden er niet eens aan; sommigen wilden niet meer mee. Maar Brigitte wel.

Het was al heerlijk samen op weg te gaan en bij elke bocht van de weg te denken: zouden wij ze nu zien? Je werd helemaal warm van de spanning en je voelde je hart kloppen.

„Grootvader,” zei ze opeens, en ze legde haar lepel neer, „bent u vroeger ook meegegaan, de Koningen tegemoet?” Gek, dat ze dat nooit eerder gevraagd had.

Grootvader keek haar aan en knikte. „Zeker,” zei hij, „elk jaar, zo lang ik op school ging!”

„Een hebt u ze gezien?”

Het duurde lang voordat grootvader antwoordde.

Eindelijk zei hij: „Een keer, bijna!”

„Hoe? Bijna?” - Ze was opeens een en al aandacht. „Hoe kwam dat dan?”

„Nu, dat zal ik je vertellen. Maar laat ik eerst nog een paar takkenbossen op het vuur gooien, anders is het uit voordat ik klaar ben.”

Zodra de vlammen weer oplaaiden, begon hij: „Toen ik zowat net zo oud was als jij nu . . .”

„Dus acht,” zei Brigitte prompt.

„Juist, acht, dat komt uit . . . nu, toen gingen we net als jullie de dag vóór Kerstmis, als het begon te schemeren, de Drie Koningen tegemoet, en net als jullie wisten we natuurlijk nooit welke weg we moesten nemen: die van Barjols, over Mont-Ferrat of Callas. Je weet, ze zijn alle drie erg steil en heel hard schoten we niet op. We liepen tot het donker was en toen staken we onze lantarentjes aan en gingen zingend, maar ook een beetje teleurgesteld, terug. Beneden stonden onze moeders ons al op te wachten. Ja, daar hadden de moeders toen nog tijd voor; tegenwoordig hebben zij het zo druk dat ze daar niet meer aan toekomen.”

Brigitte knikte. Ja, dat was waar.

En onze moeders riepen: ‘Niets gezien hè? Och, kinderen, ze zijn allang voorbij!’

‘Van welke kant kwamen ze?’

‘Van Barjols.’

‘En wij hebben de weg over Callas genomen . . .’ - of welke het dan ook geweest was.

‘Jammer, niets aan te doen. Het volgend jaar beter!’ En ze vertelden ons hoe prachtig de Drie Koningen er uit hadden gezien met hun goudbrokaten mantels, hoog gezeten op hun kamelen en hoe vriendelijk ze gegroet hadden.

Toen we dat hoorden, hadden we nog meer spijt dat we de verkeerde weg hadden gekozen. En net als nu bij jullie waren er toen bij ons ook die riepen: ‘Allemaal onzin! Ik ga niet meer mee!’. Maar het volgend jaar kwamen ze toch weer opdagen!

Nu moet je weten dat ik een wijze grootmoeder had, die jij natuurlijk nooit hebt gekend. Toen ze merkte dat ik ook zo’n beetje tot de twijfelaars ging behoren, zei ze tegen me: ‘Nu moet je eens goed luisteren, Jean. Ik weet hoe het komt dat jullie de Heilige Drie Koningen nooit te zien krijgen. Dat is enkel en alleen je eigen schuld. Van ondeugende kinderen kunnen de Drie Koningen - die toch immers heilig zijn -

niet houden! Denk nu toch zelf maar eens: zij waren het toch die uitgekozen werden om onze Heer en Heiland als eersten, samen met de herders, te begroeten . . . Zorg dat je ze met schone handen tegemoet kunt gaan, - en daar bedoel ik niet mee, dat je ze onder de pomp moet wassen, dat begrijp je wel. Als je je zó gedraagt, - nu ja, heilig dat is natuurlijk uitgesloten, maar je snapt zelf wel hoe - dan zullen jullie hen vast en zeker zien, in al hun pracht . . .'

Deze woorden maakten diepe indruk op me. Niet dat ik op stel en sprong een heilig boontje werd. O nee, ik bleef de galgestrop die ik was, maar ik nam me voor, me laat ik zeggen gedurende de twee weken vóór Kerstmis, voorbeeldig te gedragen, zodat ik een ontmoeting met de Koningen waardig was. En ik hield woord!

De laatste weken voor Kerstmis was ik zó braaf, dat vader en moeder er niets van begrepen. Uit mezelf deed ik alle vervelende werkjes waar ik anders alleen met moeite en straf toe te krijgen was. In één woord: ik gedroeg me voorbeeldig! Zó zelfs dat mijn lieve moeder ongerust werd en vreesde dat ik een of andere ziekte onder de leden had. Ze moet zelfs stilletjes gewenst hebben, dat ik weer eens een van mijn ondeugende streken mocht uithalen. Maar niets daarvan: hoe meer Kerstmis naderde hoe 'heiliger' ik werd, zodat ik er vast op rekende de Drie Koningen te zullen ontmoeten.

Ja, dacht ik, ik ben het nu wel waard. Maar . . . de anderen! Die hebben zich nog niet bekeerd! Alles was ik tot mijn verdriet gedaan heb, zal mij niets helpen. Ik moet, met de anderen, boeten voor hun tekorten en mijn wens zal niet vervuld worden.

Dit was oorzaak, dat ik tenslotte besloot de anderen te laten gaan om dan stiekum alleen een andere weg te nemen!

En zo gebeurde het ook. Ik verstopte me. En toen ik wist dat mijn makkers de weg naar Callas hadden genomen, sloeg ik in mijn eentje die naar Barjols in. Het speelt me alleen dat die verreweg de steilste was, terwijl er ook heel weinig aardigheid aan was moederziel alleen de tocht te maken. Ik rekende echter op mijn beloning!

Maar mis hoor! Hoe ik ook klom, - veel verder dan anders het geval was, - een ezel-drijver was de enige die ik tegenkwam!

Woedend keerde ik eindelijk om en daalde de berg weer af. Toen ik beneden kwam, waren er geen kinderen meer te zien: die zaten allang thuis kerstavond te vieren. Boos liep ik naar het huisje van mijn grootmoeder en deed daar mijn beklag. 'U hebt me er lelijk in laten lopen!' riep ik.

Ze luisterde stil naar me. Maar in plaats van medelijden met me te hebben lachte ze me een beetje uit - wat me nog veel bozer maakte!

'En de anderen? Die hebben de Koningen natuurlijk wél gezien!' riep ik.

Ze schudde het hoofd.

'Nee, Jean,' zei ze, 'die zijn óók onverrichterzake teruggekeerd. Die namen de weg naar Callas, maar daar waren ze ook niet. Ze waren op de weg van jou, die van Barjols. Maar toen ze jou daar zo in je eentje aan zagen komen, begrepen ze dadelijk wat er aan de hand was: dat je alleen aan jezelf gedacht had. En dat was dan ook de reden dat ze je rustig naar boven lieten klimmen en zelf de weg van Mont-Ferrat insloegen. Nu weet je meteen, waarom je tocht toch weer tevergeefs was'.

Zó is het toen gegaan. En uit die woorden van mijn grootmoeder kun jij ook begrijpen waarom ik zeggen kon dat ik ze eens 'bijna' heb gezien!"

Brigitte had stil naar grootvader geluisterd. Ze zat er nog even over na te denken.

„Het zou best kunnen, dat uw grootmoeder de spijker op zijn kop sloeg," zei ze een beetje aarzelend. „Ja . . . ze kon best gelijk hebben met wat ze zei . . ."

Lachend keek ze grootvader aan. „Ik zal er vast aan denken als we deze keer wéér voor niets terugkomen. En dan zal ik het ook zo erg niet meer vinden. Ik begrijp het nu wel . . . geloof ik . . ."

„Alleen," liet ze er even later op volgen, „zal ik ze wel óóit te zien krijgen?"

Maar veel tijd om daar over te piekeren had ze nu niet. Vader, moeder en Raoul konden ieder ogenblik terugkomen en dan moest alles klaar zijn!

„Hè grootvader, zet u het kribbetje even op zijn plaats; ik kan er niet bij!" Wat zou moeder toch wel zeggen nu het zo mooi geworden was . . .!

„Toet, toet," klonk het buiten. Daar waren ze, daar waren ze. Net nu alles opgeruimd was! En vrolijk liep Brigitte haar vader, moeder en broertje tegemoet.

Spelletjes bij slecht weer

Wat doen we als het steeds maar regent of als het guur is?

We lezen alle nieuwe boeken uit, spelen alle spelletjes die we kennen, maar dan? Probeer de volgende spelen eens; die ken je, denk ik, nog niet.

Wat is er veranderd?

(voor twee of meer spelers)

Een van de spelers gaat de kamer uit en verandert dan drie dingen aan zijn kleding. Daarna gaat hij weer naar binnen en gaat zo staan dat allen hem goed kunnen zien. De andere spelers noemen nu op, wat er aan hem veranderd is. Degene die het eerst alles heeft ontdekt, mag aan zichzelf drie dingen gaan veranderen.

Klappen-luisteren-doen

(voor twee of meer spelers)

Een van de spelers moet buiten de kamer gaan staan. De anderen spreken met elkaar af welke opdracht door de weggestuurde speler moet worden uitgevoerd, bijvoorbeeld: het licht aan- en uitdraaien.

De speler wordt binnengeropen en moet nu proberen de opdracht uit te voeren. Alle spelers klappen in de handen. Komt de speler in de buurt van het lichtknopje, dan klapt iedereen hard; loopt hij er echter weer vandaan, dan klapt men heel zacht. Is de opdracht tenslotte goed uitgevoerd, dan roept een van de spelers: „Goed zo!” Jullie zult veel leuke opdrachten kunnen bedenken, maar maak het niet te ingewikkeld, want dan gaat de aardigheid eraf.

Vijf-minutenspel

(voor twee of meer spelers)

Nodig per speler: een blaadje papier, een ballpoint, een kleurpotlood.

We spreken af welk vertrek in huis we zullen nemen, bijvoorbeeld de huiskamer. Dan hebben we nog een beginletter nodig, die we uit een (liefst oud) boek of een tijdschrift kunnen prikken. Je slaat het ergens open en prikt met dichte ogen. De potloodpunt wijst bijvoorbeeld de p aan. Daarna krijgen we precies vijf minuten om zoveel mogelijk voorwerpen uit de huiskamer, die met een p beginnen, op te schrijven, bijvoorbeeld: plant, prullenmand enzovoort. Na vijf minuten legt iedereen zijn potlood neer en pakt een kleurpotlood. Degene die de meeste voorwerpen heeft opgeschreven mag beginnen. Heeft iedereen bijvoorbeeld 'plant', dan streept iedereen dat woord door. Hebben twee, drie of vier spelers het woord niet, dan mogen zij die dat woord wèl hebben, een 2, 3 of 4 achter het woord zetten.

Heeft niemand het woord, dan mag men tien punten rekenen. Wie heeft het hoogste aantal punten?

Je kunt alle vertrekken in huis nemen, de keuken, huiskamer, slaapkamer, studeerkamer.

Nog meer variaties: Wat vind je in de school? Wat verkoopt de kruidenier? Wat verkoopt de groenteman? Wie zien we op het televisiescherm?

Ticketakketol

(voor twee of meer spelers)

Nodig zijn: stuk stevig papier of karton, een potlood.

Teken op het papier een cirkel ongeveer zo groot als een ontbijtbordje. Verdeel deze cirkel in partjes, net als een sinaasappel. In elk vakje wordt nu een getal gezet, in sommige hoge getallen, in andere lagere getallen en in een paar vakjes een nul.

Maak een lijstje met de namen van de spelers, zodat de getallen voor iedereen opgeteld kunnen worden.

Om de beurt mag nu een speler, met potlood op de cirkel tikken, terwijl hij zijn ogen dicht houdt en het volgende rijmpje opzegt:

Ticketakketol,

de boer die nam een knol

van de wagen, zonder vragen,

ticketakketol.

Het getal dat in het hokje staat als de speler het laatste 'tol' heeft gezegd, wordt op het lijstje gezet, onder zijn naam. Als iedereen drie beurten heeft gehad, tellen we de punten op en zien wie de winnaar is.

Opdat degene die gaat spelen niet precies weet waar de grootste getallen staan, wordt het papier een paar slagen omgedraaid, vlak voordat de speler begint (als hij dus zijn ogen al stijf dicht heeft).

Spreekwoorden

(voor minstens twee spelers)

Nodig zijn: papier, potloden, scharen en enveloppen.

Iedere speler bedenkt twee spreekwoorden. Hij noemt die niet, maar schrijft ze op. En wel zó duidelijk en zo groot dat hij later de woorden los kan knippen, zodat hij allemaal kleine stukjes papier krijgt, met telkens één woord op één papiertje.

Iedereen doet nu de stukjes papier in een enveloppe en zet zijn naam er buiten op. Als iedereen klaar is wordt er van enveloppe geruild. Elke speler heeft dus een enveloppe van een ander.

Nu maakt iedereen de enveloppe open en probeert de spreekwoorden die aan stukjes erin liggen weer heel te maken. Wie denkt de goede spreekwoorden te hebben gevonden, schrijft ze op een blaadje papier en zet er de naam achter die op de enveloppe staat. Dan kan hij later beter controleren of hij het goed heeft gedaan.

Als iedere speler klaar is, worden de enveloppen weer geruild. Na twee of drie keer ruilen vertelt ieder welke spreekwoorden hij in de enveloppe had gedaan.

Wie heeft de meeste goede oplossingen?

Zwarte kunst

(voor drie of meer spelers)

Een geheimzinnig spel, waarbij een tovenaar en een helper nodig zijn.

De helper van de tovenaar wordt de kamer uitgestuurd. De tovenaar vraagt aan de overige aanwezigen een voorwerp aan te wijzen, dat de helper moet kunnen raden. Ze wijzen bijvoorbeeld de klok aan. „Goed,” zegt de tovenaar, „roep mijn knecht maar terug.” De knecht komt terug, en de tovenaar zegt tegen hem:

„Knechtje, knechtje, doe je best,
van de zwarte kunst komt de rest.”

Dat begrijpt natuurlijk niemand. De tovenaar vraagt nu bijvoorbeeld aan zijn knecht: „Is het de bruine tafel?” „Nee,” antwoordt de knecht. „Dat groene kussen mischien?” „Nee.” „Die zwarte telefoon?” „Nee.” „Die witte klok?” „Ja.”

Niemand begrijpt natuurlijk hoe de knecht dat zo maar heeft kunnen raden. Hoe was dat mogelijk? De tovenaar heeft eerst alle mogelijke gekleurde voorwerpen opgenoemd, behalve zwarte. Toen hij echter een zwart ding aanwees, kwam *direct daarna* het afgesproken voorwerp. Zwarte kunst dus! Veel plezier met deze spelletjes.

Zelf aan het werk

Hier zijn ze weer, de werkjes waarmee je prettig bezig kunt zijn. Je kunt knutselen, een fijne plaat kleuren, een verhaal schrijven, zelf een tekening maken en puzzels oplossen.

Eerst weer het knutselwerk, dat Harm

van Veen dit jaar heeft samengesteld. Alles is zo duidelijk beschreven en getekend dat het jullie zeker zal lukken iets moois te maken.

Veel succes ermee!

D. A. Cr.-Sch.

Allerlei kerstversieringen

„Mijn oom Leo kan alles maken,” beweerde Pim.

„Alles?“, herhaalde z'n vriendje Kees ongelovig. „dat bestaat niet.”

„Nou ja, natuurlijk niet helemaal alles, maar toch erg veel.” En er volgden enige sterke staaltjes van wat oom Leo allemaal kon. Het was timmeren, solderen, schilderen en nog veel meer. „En zaterdag ga ik naar oom Leo. Hij gaat kerstversieringen maken en wij mogen meedoen, m'n zusje en ik.”

„Zou ik ook mee mogen?” vroeg Kees, toch wel onder de indruk van Pims woorden.

„Dat vind-ie vast wel goed,” dacht Pim. Zo gebeurde het dat Nel, Pim en Kees die zaterdag al vroeg bij oom Leo aanbelden. Tante Margot deed open. „Oom Leo is al in z'n werkplaats, ga er maar heen hoor.” En daar kwamen ze de werkkamer binnen, Pim voorop, gevolgd door z'n vriendje en daarachter Nel, die al wat groter was. Oom Leo had op de grote tafel al een paar scharen klaargelegd en een hele stapel eierkartons.

„U hebt heel wat eieren gegeten,” stelde Pim vast.

„Jawel,” zei oom, „maar niet allemaal op één dag.” Tante Margot heeft de kartons opgespaard en nu kunnen wij er kerstversieringen van maken.”

„Dan moeten ze zeker geleverd worden,” meende Nel, want de vaal-gele kleur van de eierkartons vond ze niet erg kerstachtig.

„Dat zou ook kunnen,” zei oom, „maar er is nog een andere manier om wel de vorm, maar niet de kleur van de kartons te gebruiken, kijk maar.” En uit een doos pakte hij een glimmend metalen rol, net zilver.

„Zilverpapier!” riep Kees. „Dat zit ook om chocolade.”

„Is dat nu zilver of papier?” vroeg Pim.

„Geen van beide,” lachte oom. „Het is héél dun aluminium en het heet eigenlijk aluminium-folie, een lang woord hè?” Nel kende het wel. „Moeder gebruikt het soms in de keuken om etenswaren af te sluiten, weet je wel, Pim? Ik wist niet, dat je daar versieringen van kon maken, het is zo slap en kreukt zo gemakkelijk.”

„Dat moet juist,” vond oom Leo, en hij sneed een dopje van een eierkarton los en vouwde er een stukje folie omheen, de rand van de folie naar binnen in het dopje. „Nu is het een kerstklok geworden.” „Dat kan ik ook,” zei Kees en wilde ooms mes pakken.

„Laat dan Nel eerst maar wat doppen lossnijden, want die is al twaalf jaar en zal niet zo gauw meer in haar vingers snijden,” zei oom.

Even later gebeurde het toch, gelukkig niet diep. Nel kreeg een pleistertje en ging verder, nu wat voorzichtiger. Maar Pim en Kees, die pas negen waren, hadden ontdekt dat je met een schaar ook heel goed de doppen kan uitknippen.

Oom Leo had hun nog een priem en een klosje garen gegeven. Hij liet zien hoe je met de priem een gaatje boven in de dop prikte, het garen er door stak en er een dikke knoop in legde zodat de klok bleef hangen. Soms schoot de knoop toch door het gaatje.

„Je moet er een stukje lucifer onder binden,” zei Nel, „dat kan nooit door het gaatje heen.”

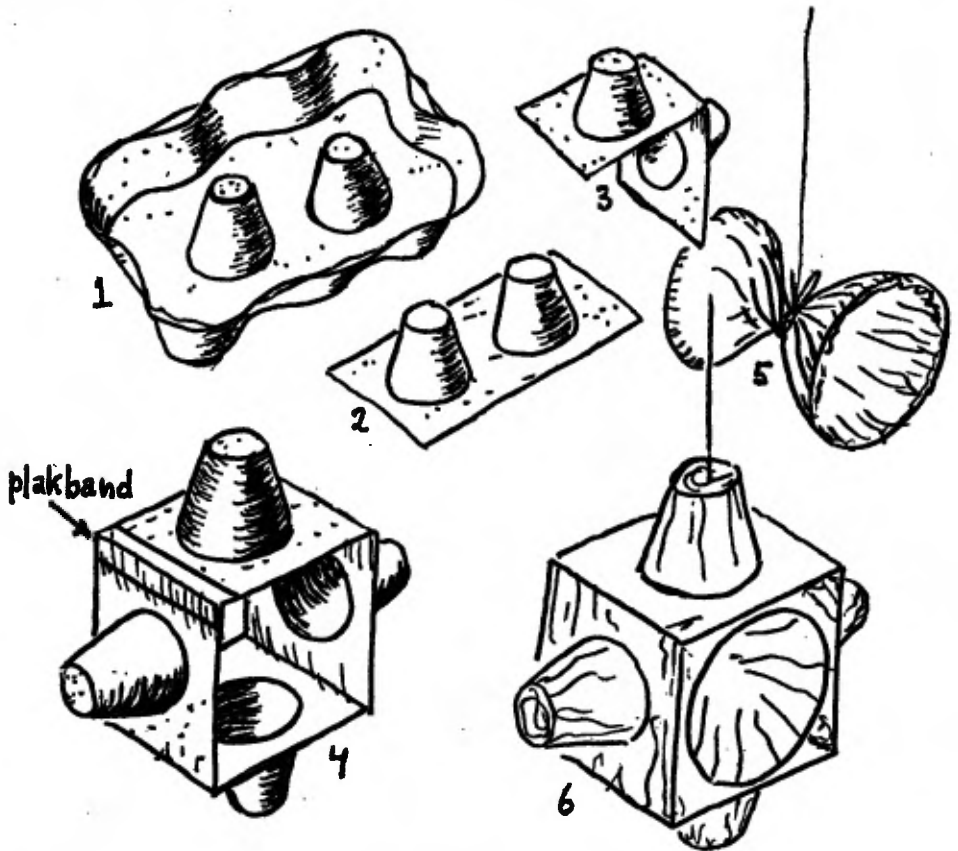
„Ik weet wat,” riep Kees, „ik maak er een *lepel* onder.”

„Een klepel,” verbeterde oom.

Kees wikkelde een lucifer in folie en bond die aan het garen in het klokje.

Pim had ook iets bedacht. Hij knipte de dop zo uit dat er nog een randje omheen bleef zitten, waardoor zijn klokken een mooiere vorm kregen.

„Jullie zijn alle drie fijn aan het verzinnen,” vond oom Leo. Nu zagen de jongens dat Nel weer een heel andere vorm had gemaakt, helemaal geen kerstklok, maar wel mooi om op te hangen. Het was een soort ster, met plakband en een draad uit verschillende stukken samengevoegd. Dat ging zo:

Twee stukken met elk twee doppen had Nel in het midden gevouwen en met plakband tegen elkaar gezet, zodat een soort doos zonder bodem ontstond. Dit geheel werd eerst in folie gewikkeld met de rand van het folie naar binnen. Toen was het eerste deel klaar. Daarna werden twee doppen in een stuk folie gerold met de punten tegen elkaar en de rol in elkaar gedraaid. Daardoor was het midden dun geworden.

Nel bond er een draad omheen. Dit tweede deel schoof ze in het eerste, nadat zij eerst de draad door een gaatje in de top had gestoken. (zie de tekeningen).

Het was een heel mooie kersthanger geworden en toen de beide jongens zagen hoe Nel er nog een maakte, gingen ze dat ook eens proberen. Het bleek wel lastiger dan hun kerstklokjes, maar het lukte toch.

En wat deed oom Leo intussen? Hij had niet minder dan twaalf doppen aan elkaar gelijkend, zo dat een soort bal ontstond waarvan alle punten van de doppen het midden vormden en de ronde openingen naar buiten staken.

„Nu nog zilverpapier erom,” zei Kees, maar oom dacht dat deze vorm daarvoor niet zo geschikt was.

„Dit kun je leuk verven,” vond Nel.

„Elke holte weer in een andere kleur.”

„Dat zou je best netjes kunnen doen,” zei oom Leo, „en toch heb ik nog een ander idee.”

Oom Leo nam een vel tekenpapier en een passer en tekende een cirkel met een passer-opening van 10 cm. Door kruisende middellijnen verdeelde hij de cirkel in

vier gelijke delen en knipte die vier stukken uit. Daarna deed hij hetzelfde nog eens en nog eens. Toen had hij twaalf stukken.

Vervolgens rolde hij een van de stukken op tot een spitse kegel. Daarna bracht hij zorgvuldig een beetje tubelijm aan langs de rand van een der rechte zijden, behalve vlak bij de punt. Nu plakte hij de randen over elkaar zodat de overslag bij de open kant ongeveer 1 cm was. Die overslag liep naar de punt op niets uit. Toen oom er nog een had gemaakt deed Nel de volgende en met vereende krachten kwamen al gauw de negen andere klaar.

Tegen elk der twaalf aaneengelijmde doppen werd nu een kegel geplakt. Dat

duurde wel even, want een volgende kegel kon pas worden aangebracht nadat de vorige goed vast zat en lijm heeft nu eenmaal tijd nodig om te drogen.

Maar ten slotte werden alle moeite en geduld beloond met een mooie witte, twaalfpuntige ster.

„Hoe moeten we die ophangen?” vroeg Pim.

„Heel gemakkelijk,” zei oom Leo, „in het midden zijn er nog openingen tussen de kartonnen doppen. Daar kun je een

draad door steken. Bind er een lucifer aan en de ster blijft hangen.”

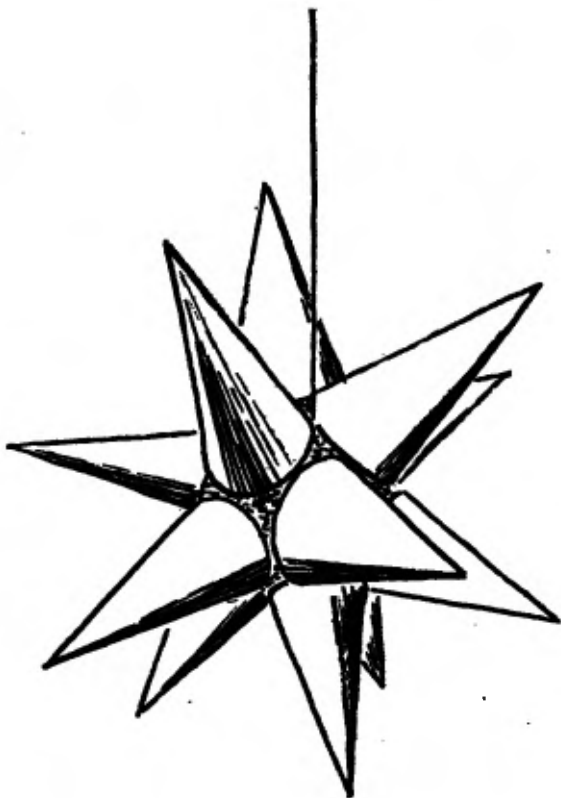
„Ik geloof dat een witte ster beter bij kerstmis past dan een gekleurde,” zei Nel.

„Waarom zitten er juist twaalf punten aan die ster?” vroeg Kees.

„Omdat dat precies uitkomt met de vorm van de eierkartons,” vond Pim.

„Dat kwam mooi uit,” gaf oom Leo toe, „maar toch is twaalf wel een bijzonder getal.”

H. v. V.

De herders in het veld

De herders worden wakker van het stralende licht van de ster. Een fijne plaat om te kleuren, met krijt, kleurpotlood.

pastel of waterverf. Maak er maar iets moois van.

Tweede opgave

Kerstversje met tekening

In plaats van jullie te vragen om een tekening bij een bekend kerstversje, pakken wij het dit jaar weer eens anders aan. Zoek een bekend versje dat je mooi vindt en maak er een tekening bij. En als je

heel knap bent, mag je ook zelf een kerstversje maken en daarbij tekenen. Als ik denk aan de prachtige inzendingen van vorig jaar, verheug ik mij al op wat ik dit jaar te zien zal krijgen!

Lange zinnen

De 'lange zin' voor de kinderen tot en met elf jaar is het begin van een kerstliedje; hij bestaat uit 77 letters. Schrijf de getallen 1-77 ruim en duidelijk naast elkaar op een papier; dan probeer je de gegeven woorden te vinden. Als je een woord hebt, schrijf je het apart

op (want je moet de gevonden woorden ook vermelden bij je inzending), en daarna zet je elke letter onder zijn eigen getal.

Als het goed gaat, mag je ook opgave 3 b proberen te vinden. Hier zijn de gegevens:

Opgave 3 a

62-33-46-58-43-71-18-65-29-48-72 kan men in veel kerstbomen vinden.

48-35-76-37-69-23-55-49 een getal.

14-72-44-30-38-59-51-60-16-22-74-56 iets dat veel kleine jongens graag willen worden.

1-74-63-7 lichaamsdeel

52-42-4-25-62-56 lompen.

22-74-61-12-3-10-67-50 naam van een prinses.

12-6-39-22-22 iemand die bekende sprookjes heeft verzameld.

57-39-45-11-24-34-12 dag van de week.
47-26-2-70-42-66-38-55-6 voedsel voor speciale diersoort.

75-17-45-21 geldstuk.

16-32-22-14-54-34-27-64-77 beroemde schilder.

73-9-41-5-20 zij kwamen het kindje Jezus bezoeken.

8-15-71-27-31-60-6-36-53-68 plaats waar men veel kippen bij elkaar vindt.

28-40-6-11-19-51-61-13-30 doet men elke Kerstboom.

De lange zin voor de kinderen van twaalf jaar en ouder is een héél lange zin: 118 letters. Het is een stukje van een gedicht van J. W. F. Werumeus Buning; het is in 1927 gemaakt, en daarom wordt de buigings-n er nog in gebruikt. Als je niet

weet wat dat is, zal je het wel begrijpen als je de 'lange zin' gevonden hebt. Denk je er aan dat je ook de gevonden woorden inzendt? Als je (de) zin hebt, mag je ook opgave 3 a maken. Hier is nu:

Opgave 3 b

89-13-78-106-32-93-87-9 een groot profeet.
112-84-65-14-73-67-98 dat zijn eb en vloed.
88-82-48-71-117-90-13-76-19 stad aan de Ooster Schelde.
49-21-15-30-118-17-45-100 alleen-spraak.
81-69-2-95-114-35 rangtelwoord.
2-36-12-27-79-42-98-37-39-111-57 wat hoorden de herders?
102-6-44-108-13-116-39-103 paddestoel.
46-33-56-40-47-16-41-71-105-49 openbaar vervoermiddel in het begin van deze eeuw.
28-11-3-58-91-59-1-35-96 plaats in Palestina.
44-83-26-4-90-35-111 kun je horen in

de Kerstnacht.
55-66-50-31-99-62-95-34-2-68 klasse der gewervelde dieren.
77-24-71-38-16-86-67 rivier in Zuid-Holland.
111-5-70-9-80-107-10-83-18-74-34-115-8-113-94 een jongen, die een reis op een gans maakte.
25-101-53-110-85-24-28-2-95-71 sterrebeeld.
61-92-54-80-60-54-29-97-80 bloem die in de winter bloeit.
75-45-113-22 verwachting van iets goeds.
7-117-51-71-109-63-72-105-12 dan denkt men extra aan de dieren.
23-33-52-76-104 vrucht van een palm.
20-26-103-39-64-92-43 rondzwervende herdersstammen.

Vierde opgave. De verhalenplaat

Een tocht naar het hertenkamp

Je ziet al waarom de kinderen de herten gaan bezoeken. Hoe zijn ze er gekomen? Hoe heten ze? Waar moet je vooral aan denken bij het voeren? Wat zou er anders gebeuren? Bedenk maar een mooi verhaal.

Verstopte kerstwoorden

„We hebben een raadsel voor het kerstboek gemaakt!” riepen de kinderen, toen ik vanmiddag thuis kwam. Of eigenlijk, één van de kinderen riep dat; een ander riep: „We hebben een kerstverhaaltje gemaakt!”, en weer een ander: „We hebben allemaal kerstwoorden verstoppt!” Omdat ze nogal door elkaar schreeuwden, verstond ik er niet veel van, en begrijpen deed ik het nog veel minder. En dat werd er niet beter op toen ik eindelijk in mijn stoel zat en het verhaaltje onder mijn neus geduwd kreeg.

Ik zal het jullie ook laten lezen; dit is het:

Het is jaren her; de Romeinen regeerden over Palestina.

De koningen kwamen gelopen van ver.

De ster hadden ze eerst al gezien.

De os en de ezel, die bij elkaar stonden, keken naar het kindje.

Het kindje had roze wangetjes, zwarte oogjes, en ook lokjes op zijn voorhoofd. De engelen zongen liedjes ter ere van het kindje.

Wie 'r ook kwam, het kindje lachte hem vriendelijk toe.

„Ik vind het eigenlijk niet zo'n bijzonder verhaaltje,” zei ik. „Het kerstverhaal is natuurlijk altijd mooi, hoe je het ook vertelt; maar vinden jullie dit nu iets voor het kerstboek?”

Ze begonnen meteen weer allemaal tegelijk te praten. „Je snapt het niet!” „'t Is een raadsel!” „Er zitten allemaal kerstwoorden in!”

„Kerstwoorden?”

„Nou ja, woorden die met Kerstmis te maken hebben; dingen die je voor de kerstboom gebruikt of woorden die in het verhaal voorkomen.”

„Die in het kerstverhaal voorkomen? Ja, allicht zitten die erin!” zei ik. „Op die manier staan er in dat verhaaltje alléén maar kerstwoorden.” „Hè, doe nu niet zo flauw! We zeiden toch al dat we ze *verstoppt* hebben. In elke zin zit er één.” Meer heb ik niet van ze te horen gekregen. Begrijpen jullie wat ze bedoelen?

Een programma maken

Kerstfeest vieren met de hele zondagschool is een gróót feest; misschien wel het grootste van het hele jaar.

En wanneer je al eens mee naar de kerk gaat, kan de kerstmorgen daar ook vol zijn van een feestelijkheid die je eigenlijk nergens anders kunt vinden.

Maar het allermooiste is toch wel de viering thuis met de hele familie, verwanten die anders niet zo dikwijls komen, vrienden en vriendinnen.

Zou het nu niet leuk zijn, wanneer het 'Licht Schijnt Overal' daar ook nog toe zou kunnen bijdragen?

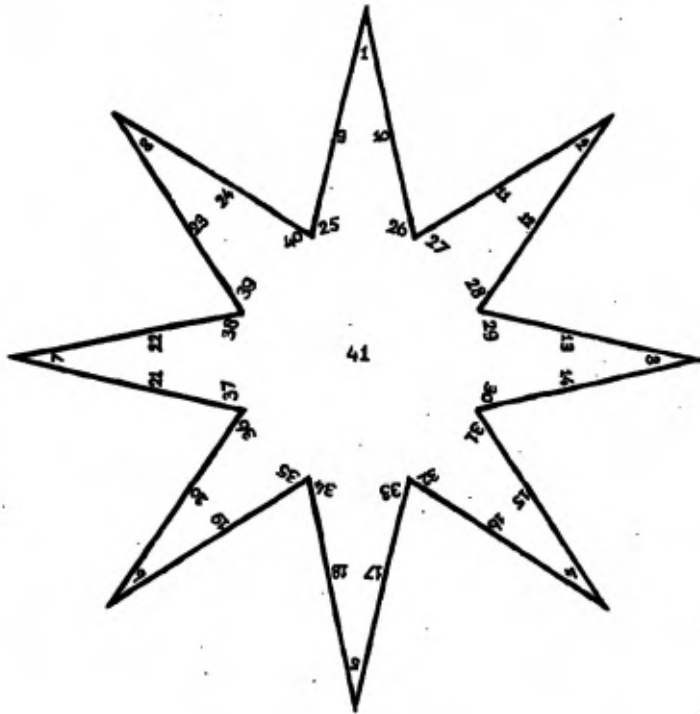
Op de grote avond moet er een programma zijn, dat wil zeggen: je moet weten

wie er wat doen zal en wanneer. En ook moeten alle aanwezigen zo'n beetje weten wat hun te wachten staat.

Er moet dus een programma zijn - en het moet rondgedeeld kunnen worden. Twee mooie opgaven dus:

a stel een programma samen, waar al de familieleden op een of andere manier in betrokken zijn: som dus in volgorde op wat er gebeurt en wie het doet. Ook de lekkere dingen en hun bereiders moeten niet worden vergeten.

b maak een mooi, sierlijk ontwerp van een programmakaart, waar alles uit opgave a in volgorde op geschreven of getikt kan worden.

Ster-puzzel

De drie koningen zochten de weg naar de stal, waar het Kindje geboren was; zij werden geleid door een stralende ster, die boven de stal bleef staan.

Nu wordt er in verschillende streken van ons land op Driekoningendag door de kinderen een ster geplakt van doorzichtig papier. Als ze het heel mooi willen doen, maken ze die ster zó, dat er een lichtje in kan branden. En als ze het nóg mooier willen doen, dan proberen ze de ster zo te maken dat hij kan draaien.

De ster van onze puzzel moet ook draaien. Eerst schrijf je alle woorden op, die je

- 1 hemellichaam
- 2 lichaamsdeel
- 3 getal
- 4 huisdier
- 5 boom
- 6 nog een boom
- 7 deel van een ei
- 8 knaagdier
- 9 bewoner van een deel van W.-Europa
- 10 getal
- 11 wordt op het hoofd gedragen
- 12 boom
- 13 grappenmaker
- 14 boom
- 15 woont in een klooster
- 16 iets heel zwarts
- 17 plaats in Gelderland
- 18 rivier in Egypte
- 19 viervoetig dier
- 20 hoge berg, ook bergweide
- 21 iets kleverigs

uit de omschrijving moet trachten te vinden. Deze woorden bestaan alle uit drie letters. De eerste letter van ieder woord zet je bij het bijbehorende nummertje in de ster, en dan ga je maar draaien en je kijkt wat al die letters te lezen geven: de opdracht die met deze puzzel verband houdt.

Als je er zin in hebt, kun je ook zelf een ster plakken en proberen hoe je hem aan 't draaien kunt krijgen.

Omschrijving van de woorden, dus elk drie letters:

- 22 jongensnaam
- 23 deel van een schoen
- 24 lichaamsdeel
- 25 kledingstuk
- 26 vaartuig
- 27 kledingstuk
- 28 schadelijk insect
- 29 bijbelse vrouwennaam
- 30 lang stuk hout
- 31 muzieknoot
- 32 wordt bij bierbereiding gebruikt
- 33 meisjesnaam
- 34 familielid
- 35 rivier, die ook in Nederland voorkomt
- 36 vogel
- 37 soort van woonschip
- 38 moet uitgerekend worden
- 39 deel van een vrucht
- 40 vierhandig dier
- 41 iets wits, dat 's winters soms de bomen bedekt

Een uur in het 'Licht-schijnt-overal-bureau' of: waar je aan denken moet

Konden jullie allemaal zo omstreeks 19 januari maar eens op het 'Licht-schijnt-overal-bureau' komen kijken hoe het daar toegaat.

Daar zit ik met mijn ijverige secretaris aan een grote tafel de stapels inzendingen te beoordelen. Daar komt heel wat voor kijken!

Hoor, daar gaat de bel: mijn secretaris snelt naar de voordeur. Hij blijft lang weg.

„Wat wàs er?“ vraag ik als hij eindelijk terugkomt.

„O, weer een geweldig pak inzendingen. Het is net of ze allemaal tot de laatste dag wachten. En ook weer een paar *zonder postzegel of te laag gefrankeerd*. Die moest ik natuurlijk terugsturen; *die kunnen we niet nemen*. Jammer; er waren misschien heel mooie bij . . .“

„Ja, jammer. Als de andere nu maar in orde zijn.“

„'t Is te hopen. Vorig jaar ontbrak er nog wel eens wat aan, weet je nog wel? Sommigen hadden zelfs *vergeten hun leeftijd op te geven*, waardoor het erg moeilijk, ja eigenlijk zelfs onmogelijk werd het werk juist te beoordelen . . .“

„Ja, en die domoren die *met potlood geschreven hadden* dat helemaal uitgevlekte en niet met een ballpoint of een pen, zodat we ongeveer de helft niet konden lezen!“

„Geef eens hier, laat eens zien wat er is gekomen. Allemaal kleurplaten en ook de verhaaltjes . . . mooie zijn er bij! Hier, deze is slordig en afgeraffeld, en de kleuren komen helemaal niet uit met wat er in het verhaal over gezegd wordt. Die krijgt natuurlijk geen prijs. Maar kijk *déze eens*, is dat niet een prachtstuk?“

„Ja, mooi, maar zou die Elsje dat nu zelf gedaan hebben, of zou een liefhebbende zorgzame moeder of vader er ook een belangrijk aandeel in gehad hebben? Dan kunnen wij natuurlijk nooit weten waar we aan toe zijn. *De prijzen zijn niet voor knappe vaders en moeders, maar voor de hun best doende kinderen bestemd!*“

„En hier, kijk eens, van Michiel uit Vlissingen, die het vorige jaar ook mee heeft gedaan. Hij wil zijn plaat terug hebben . . .“

„Zit er een postzegel los in, voor terugzending?“

„Neen, nergens te vinden.“

„Jammer, want nu krijgt hij zijn plaat natuurlijk niet. *Alleen de kinderen die een losse postzegel insluiten sturen we ze terug*, en dat doen de meesten dan ook.“

„Hier, deze is wel bijzonder mooi! Wat een werk heeft dat meisje van al die versierende tekeningetjes gemaakt, en dat bij alle opgaven! Ze heeft niet alle oplossingen ingezonden, maar deze kleurplaat en het verhaaltje zijn toch van genoeg betekenis om haar voor een prijs in aanmerking te laten komen. Hoe heet ze?“

„Willy van den Brink.“

„Willy van den Brink? Heeft die het vorig jaar ook niet meegedaan? Kijk eens in het boek.“

„Jawel, hier staat het: Willy van den Brink. Maar dat is geen meisje, dat is een jongen!“

„Ja, *hoe kunnen we dat zomaar weten, als ze het er niet bijzetten*. Dat kunnen we toch niet ruiken! Zulke namen als Cor of Hans of Willy kunnen van jongens of meisjes zijn.“

„Nu, meestal stáát het er ook wel. Kijk hier eens: een heel dikke enveloppe. Daar zitten vast méér inzendingen in.“

„Ja hoor, een hele stapel. En alles netjes op afzonderlijke papiertjes, zoals we hebben gevraagd. Het is van dat grote gezin uit Midsland, die ieder jaar meedoen. Die kennen het klappen van de zweep nu wel zowat, en die hebben voor al de andere kinderen een *kleurplaat bij uitgeverij Ploegsma, Keizersgracht 616, Amsterdam-C* aangevraagd, dan kunnen die ook allemaal meedoen en er een inzenden, die van vijf en die van veertien. Nu maar eens uitzoeken welke de mooiste is. Och, met zijn allen zullen ze toch zeker wel voor een prijs in aanmerking komen, net als vorige jaren.”

„Die Midslanders, ja, die hebben al eens een prijs gehad. Al twee keer geloof ik. Kijk eens op de lijst van de bedankjes. Neen, daar staan ze niet op, maar het zit zó: ze hebben wel een prijs gehad maar ze hebben *niet de moeite genomen er de ontvangst van te berichten en ervoor te bedanken*. Nu, als ze dat er niet voor over hebben, dan kunnen ze het mooiste werk van de wereld insturen, ze krijgen niets. Daar hebben ze het zelf naar gemaakt.”

„Nu, dat was weer een heel werk. Morgen de laatste dag: *20 januari. Dan gaat het boek dicht tot het volgende jaar*, en wie nog niet ingezonden heeft, vist achter het net. We kunnen ook *niet over wat we besloten hebben allerlei briefjes ontvangen, lezen en beantwoorden*. Het blijft zoals het beslist is en daarmee uit. We kunnen niet aan de gang blijven!”

„Als ze nu allemaal maar het goede adres weten: *Mevrouw D. A. Cramer-Schaap, Dijkhuizerweg 22, Epe (Gld)*. Voor ons wordt het zo langzamerhand een hele schare vrienden en vriendinnen, voor ons, maar ook voor *Het Licht Schijnt Overall!*

Meer boeken voor Kerstmis

Hieronder vindt u nog een aantal uitgaven die welkom zijn bij de kerstviering in elk gezin en op de zondagsscholen.

Bundels kerstverhalen voor de jeugd

Mensen en dieren in de Kerstnacht *N. Basenau-Goemans* f 4.95
Het kerstboek voor de jeugd *D. A. Cramer-Schaap* f 4.90
Kerstmis is gekomen *C. E. Pothast-Gimberg* f 3.95
Voor Kerstmis deze kant uit *Ruth Sawyer* f 4.90

Bijbel voor de jeugd

J. E. Kuiper
illustraties van Kees van Lent
voor kinderen van 10 jaar en ouder
5e druk
gebonden f 14.90

Bijbelse verhalen voor jonge kinderen

D. A. Cramer-Schaap
illustraties in vele kleuren van
Ali Evers
voor kinderen van 4 tot 8 jaar
8e druk, herzien en uitgebreid
gebonden f 9.75

In beide boeken is een rasechte vertelster aan het woord, die kinderen ongemeen weet te boeien. De eenvoudige bewoordingen brengen, tezamen met de kostelijke tekeningen, de wereld van de bijbel geheel tot leven. Twee gezinsboeken!

De jongen met de herdersfluit

D. A. Cramer-Schaap
illustraties van Jenny Dalenoord
voor kinderen van 6-11 jaar
gebonden f 9.50

Ploegsma-uitgaven
In de boekhandel verkrijgbaar
Prijzen vrijblijvend

